

YouthSpeakUp: Empowering Youth with Debate

Erasmus+ program – Ključna akcija 2 (KA220-YOU)
Broj projekta: 2023-2-RS01-KA220-YOU-000185011
Trajanje projekta: mart 2024 – mart 2026

ORGANIZACIONI PRIRUČNIK: KAKO OSNOVATI I VODITI DEBATNI KLUB

Open Communication

Hrvatsko
Debatno
Društvo

Co-funded by
the European Union

O ovom priručniku

Ovaj priručnik namenjen je svima koji žele da pokrenu i uspešno vode debatni klub. Bilo da ste učenik, nastavnik, omladinski radnik ili trener, pruža jasne i praktične smernice za svaku fazu izgradnje i održavanja debatne zajednice.

Sadržaj se zasniva na dugogodišnjem iskustvu u vođenju debatnih klubova u školama, na univerzitetima i u lokalnim zajednicama. Fokusiran je na ono što funkcioniše: kako regrutovati članove, organizovati zanimljive nedeljne sastanke, pripremiti učesnike za turnire i izgraditi pozitivnu i inkluzivnu klupsku kulturu. Priručnik takođe pruža smernice za suđenje debata, primenu debate u obrazovnom okruženju i organizaciju debatnih događaja.

Poglavlja su strukturirana tako da se svaki deo može koristiti samostalno. Čitaoci mogu pratiti priručnik korak po korak prilikom pokretanja novog kluba ili koristiti pojedina poglavlja u skladu sa svojim trenutnim potrebama.

Ovaj priručnik fokusira se na organizacione i implementacione aspekte debatnih programa.

O projektu

YouthSpeakUp: Empowering Youth with Debate je Erasmus+ projekat saradnje čiji je cilj unapređenje kritičkog mišljenja, komunikacijskih veština i demokratskog učešća mladih kroz učenje zasnovano na debati.

Projekat podržava nastavnike, omladinske radnike, trenere i obrazovne organizacije u korišćenju debate kao pristupačne i praktične obrazovne metode. Kroz strukturirane obrazovne resurse i praktične smernice, YouthSpeakUp doprinosi razvoju održivih debatnih aktivnosti u školama, omladinskim centrima i zajednicama širom Evrope.

Projekat je usmeren na:

- razvoj kritičkog mišljenja i medijske pismenosti
- unapređenje veština argumentacije, javnog nastupa i istraživanja
- podsticanje aktivnog građanstva i demokratskog učešća
- podršku inkluzivnom obrazovanju usmerenom na učenika

Projektni materijali

Ovaj priručnik je deo šireg seta besplatnih obrazovnih materijala razvijenih u okviru projekta YouthSpeakUp:

- **Debatni priručnik: Radionice za početnički kurs debate** – strukturirani program obuke koji kroz korak-po-korak radionice kombinuje teoriju i praktične vežbe za razvoj osnovnih debatnih veština.
- **Debatni priručnik: Tematske radionice** – zbirka tematskih modula koji objašnjavaju ključne društvene, političke, ekonomske i etičke koncepte koji se često koriste u takmičarskoj debati.
- **Organizacioni priručnik: Kako osnovati i voditi debatni klub** – praktični vodič za nastavnike, omladinske radnike i učenike o pokretanju, vođenju i održavanju debatnog kluba ili programa.
- **Rečnik pojmova** – referentni vodič sa objašnjenjima osnovnih debatnih pojmova koji se koriste u obuci, praksi i takmičenjima.
- **Video lekcije** – serija kratkih edukativnih videa koji pokrivaju ključne debatne veštine, uključujući argumentaciju, pobijanje, analizu teze, javni nastup, pripremu, suđenje i logičko zaključivanje.

Svi materijali su osmišljeni tako da se mogu koristiti zajedno ili pojedinačno i podržavaju pokretanje, razvoj i dugoročnu održivost debatnih aktivnosti.

Partnerstvo

YouthSpeakUp sprovodi evropsko partnerstvo:

- **Otvorena komunikacija** (Srbija) – koordinator projekta
- **International Debate Education Association (IDEA)** (Holandija)
- **Hrvatsko debatno društvo** (Hrvatska)

Erasmus+ informacije

Program: Erasmus+

Akcija: Ključna akcija 2 – Partnerstva za saradnju u oblasti mladih (KA220-YOU)

Trajanje projekta: mart 2024 – mart 2026

Broj projekta: 2023-2-RS01-KA220-YOU-000185011

Odricanje od odgovornosti

Finansirano sredstvima Evropske unije. Izražena stanovišta predstavljaju isključivo stanovišta autora i ne odražavaju nužno stavove Evropske unije ili Fondacije Tempus. Ni pod kojim uslovima se Evropska unija ni davalac namenskih bespovratnih sredstava ne mogu smatrati odgovornima za njihovu sadržinu.

Ova publikacija je deo projekta YouthSpeakUp i dostupna je za besplatno korišćenje u obrazovne i nekomercijalne svrhe.

Razumevanje debate: format i svrha	6
Formati debate	8
Pokretanje debatnog kluba: osnivanje i institucionalna podrška	10
Vođenje kluba i uloge	11
Predlaganje ideje školi, univerzitetu ili instituciji	12
Kreiranje debate zajednice	13
Povezivanje sa Nacionalnom debatnom mrežom	13
Angažovanje bivših članova	13
Pokretanje debatnog kluba: Promovisanje i prvi događaj	15
Organizovanje prezentacione debate	16
Prezentaciona debata - check lista	18
Organizovanje debatnih sesija: Godišnji plan	19
Godišnji plan, dve radionice po nedelji	20
Godišnji plan, jedna radionica po nedelji	23
Teme pogodne za početnike	25
Stvaranje zdrave debatne atmosfere	30
Suđenje debata: pravednost i povratne informacije	33
Vođenje beleški	33
Evaluacija govora	34
Pravedno suđenje debate	34
Razumevanje tereta dokazivanja	35
Primeri suđenja	36
Panel-sudjenje i ponašanje pomoćnih sudija	37
Davanje usmene odluke (Oral Adjudication – OA)	37
Davanje individualnog feedbacka	38
Debate turniri: struktura i učešće	40
Kako funkcionišu debatni turniri	40
Formati i kategorije turnira	40
Kako se prijaviti za turnir	41
Gde pronaći turnire	41
Pravila ponašanja i očekivanja	42
Priprema učenika za prvi turnir	42
Kako organizovati debatni turnir	44
1. Početno planiranje: definisanje turnira	44
2. Budžet i kotizacija	44
3. Formiranje organizacionog tima	45
4. Objavljivanje turnira	46
5. Sponzorstva (opciono)	46

---

6. Planiranje rasporeda turnira	46
7. Proces registracije	48
8. Naplata kotizacija i refundacije	48
9. Hrana i catering	49
10. Trofeji i nagrade	49
11. Planiranje društvenog događaja (opciono)	49
12. Tehnička oprema i logistika	49
13. Dan turnira	50
14. Završne aktivnosti nakon turnira	52
ORGANIZACIONA TURNIRSKA CHECKLISTA	53
Upotreba debate u nastavi	55
Debata u učionici (mini-format)	55
Debatne aktivnosti	56
Saveti za uspeh	58

Razumevanje debate: format i svrha

Debata je formalna razmena argumenata između dve suprotstavljene strane o jasno definisanoj temi, poznatoj kao tema (motion). Svaka strana dobija unapred određenu poziciju koju mora da brani — ili u prilog temi (propozicija ili vlada) ili protiv nje (opozicija). Pojmovi *vlada* i *propozicija* koriste se naizmenično, u zavisnosti od formata debate.

Važno je naglasiti da učesnici ne biraju stranu. Oni moraju da konstrušu argumente i odgovaraju na stavove protivnika na osnovu dodeljene pozicije, bez obzira na lična uverenja. Cilj nije pobediti strašću ili jačinom glasa, već kroz strukturisano rezonovanje, kritičko promišljanje i jasnu komunikaciju.

U akademskom okruženju, debata podstiče aktivno učenje. Umesto pasivnog primanja informacija, učenici moraju da pripremaju argumente, sarađuju sa timom i strateški razmišljaju tokom diskusije uživo. Format i pravila osmišljeni su tako da nagrađuju logiku, timski rad i ubedljivu jasnoću.

Akademski debata je takmičarski oblik debate koji se koristi u školama, na univerzitetima i turnirima. Ona prati jasne procedure, vremenska ograničenja i kriterijume ocenjivanja. Tipična debata uključuje:

- temu (motion),
- dodeljene strane (vlada/propozicija vs. opozicija),
- strukturisane govore sa vremenskim ograničenjima,
- panel sudija — obučenih ocenjivača koji vrednuju argumente na osnovu utvrđenih kriterijuma i odlučuju o ishodu runde,
- evaluaciju zasnovanu na kvalitetu argumentacije, strukturi, strategiji i govorništvu.

Akademski debate bave se složenim, često kontroverznim pitanjima — od javnih politika i etike, do ekonomije, nauke i društvenih vrednosti. Time što učenici moraju da brane obe strane kroz različite runde, akademski debata razvija intelektualnu fleksibilnost, empatiju i kritičko razmišljanje.

Obrazovna i društvena vrednost debate

Debata pomaže učenicima da napreduju intelektualno, emotivno, društveno i profesionalno. Ona je mnogo više od vannastavne aktivnosti — to je dokazan alat za razvoj ključnih akademskih i životnih veština.

Akademski i profesionalni razvoj

Debateri uče kako da razmišljaju jasno, pišu ubedljivo i govore sa samopouzdanjem. Konstruisanje argumenata jača njihovu sposobnost da organizuju misli, koriste dokaze i kritički odgovaraju na nove informacije. Ove veštine direktno unapređuju uspeh u pisanju eseja, usmenim ispitima i učestvovanju u diskusijama na času.

Istraživanja to potvrđuju. Studija Shackelforda, Ratliffa i Mezuk-a iz 2019. godine pokazala je da učešće u srednjoškolskim debatama značajno povećava verovatnoću da učenici upišu fakultet – naročito četvorogodišnje institucije. Ovo je povezano sa boljim rezultatima na ispitima među debatantima, što ukazuje na unapređeno akademsko postignuće i spremnost za studije.¹

Debata takođe razvija veštine relevantne za buduće karijere. Govorništvo, timski rad, liderstvo i ubedljiva komunikacija ključne su u oblastima poput prava, obrazovanja, javne politike i biznisa. U profesionalnom okruženju, bivši debatanti se često ističu svojom sposobnošću da jasno predstavljaju ideje, upravljaju konfliktima i rešavaju probleme pod pritiskom.

Kritičko mišljenje i medijska pismenost

Debata trenira učenike da preispituju pretpostavke, uočavaju slabu logiku i mere suprotstavljene ideje. Studija sa Univerziteta Tidar iz 2024. godine pokazala je da debata kroz analizu studija slučaja iz stvarnog života značajno poboljšava sposobnost učenika da procene dokaze, prepoznaju logičke greške i misle nezavisno.²

U današnjem svetu prepunom informacija, sposobnost da se filtriraju nepouzdana izvori i formiraju utemeljeni zaključci je ključna. Debata pomaže učenicima da postanu pažljiviji, skeptičniji i reflektivniji mislioci – kako na internetu, tako i van njega.

Lična samouverenost i otpornost

Debata je strukturisan način za vežbanje javnog nastupa, posebno za učenike koji možda nemaju dovoljno samopouzdanja. Ona im pruža ponovljene prilike da govore pred drugima, dobiju povratne informacije i vremenom se usavrše.

Takođe razvija emocionalnu otpornost. Učenici uče da prihvate konstruktivnu kritiku, razmišljaju o greškama i nastave dalje posle neuspeha. Gubici u debati tretiraju se kao prilike za učenje – a ne kao neuspeh – što pomaže učenicima da razviju mentalitet rasta i dugoročnu motivaciju.

Zajednica i osećaj pripadnosti

Debatni klubovi okupljaju učenike iz različitih akademskih i društvenih sredina. Oni nude prostor za intelektualnu radoznalost, konstruktivno neslaganje i međusobnu podršku. Učesnici često stvaraju snažna prijateljstva zasnovana na zajedničkim interesima i vrednostima.

---

¹ **Shackelford, Ratliff, & Mezuk (2019):** Shackelford, J. L., Ratliff, T. N., & Mezuk, B. (2019). Debate as a tool for academic engagement and performance among African American adolescents. *Research in the Teaching of English*, 53(3), 244–264. Available at: <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1218569.pdf>

² **Dewangga, Rosadi, Muna, & Indriani (2024):** Dewangga, A. A., Rosadi, U., Muna, R., & Indriani, A. (2024). Investigating critical thinking skills in debate class through the use of the case method. Available at: <https://www.researchgate.net/publication/381970150>

Kako ističe Rowland Hall, jedan od vodećih debatnih programa u američkim srednjim školama: debatanti napreduju ne samo u akademskom smislu, već i u upravljanju stresom, razvijanju empatije i sposobnosti sagledavanja različitih perspektiva. Ova dostignuća prenose se i na bolje rezultate u školi i u životu.³

Građansko angažovanje i društveni uticaj

Debata podstiče učenike da se bave stvarnim društvenim pitanjima, od klimatske politike do građanskih prava i da zamišljaju kako se društva mogu menjati nabolje. Ovo često vodi ka dubljem građanskom angažovanju, uključujući volontiranje, aktivizam i javnu službu.

Još važnije, debata uči učenike kako da se ne slažu bez neprijateljstva. Ona predstavlja model za konstruktivan, na dokazima zasnovan dijalog – ključnu veštinu u svakom demokratskom društvu.

Formati debate

Razumevanje formata je ključno pri osnivanju debatnog kluba. Različiti formati odgovaraju različitim uzrastima i nivoima iskustva, a ujedno oblikuju način na koji se aktivnost sprovodi u obrazovnom i takmičarskom kontekstu.

Dva formata se koriste međunarodno, u većini takmičarskih i obrazovnih okruženja: Britanska parlamentarna debata (BP) i Svetske škole (WS).

Za detaljnije informacije o formatima debate pogledati *Debatni priručnik: Radionice za početni kurs debate*.

Britanska parlamentarna (BP) debata

BP format je standard na univerzitetskom nivou i koristi se na velikim takmičenjima poput Evropskog i Svetskog univerzitetskog debatnog prvenstva.

- **Struktura:** Četiri tima po dva govornika – Otvorena Vlada, Zatvorena Vlada, Otvorena Opozicija i Zatvorena Opozicija. Svaki tim zastupa jednu od dve strane (vladu ili opoziciju), ali se mora jasno razlikovati od drugog tima na istoj strani.
- **Trajanje govora:** 7 minuta po govorniku
- **Vreme za pripremu:** 15 minuta nakon objave teme, bez pristupa internetu
- **Ukupan broj govornika:** 8 (2 po timu)
- **Adjudikacija:** Timovi se rangiraju od 1. do 4. mesta; bodovi se dodeljuju svakom govorniku pojedinačno

Nivo i pogodnost:

BP je najpogodniji za univerzitetske studente i napredne srednjoškolce. Zahteva brzo razmišljanje,

³ **Rowland Hall – Benefits of Debate (n.d.):** Rowland Hall. (n.d.). Benefits of Debate – Skills, Growth, and Long-Term Impact. Retrieved from: https://www.rowlandhall.org/uploaded/PDFs/Debate/Benefits_of_Debate_-_Skills.pdf

duboku argumentaciju,, posebno za timove sa drugog dela stola i moraju uneti novi materijal u debatu. Potrebna je visoka doza samostalnosti, pa se format ne preporučuje apsolutnim početnicima.

World Schools (WS) debata

WS format se najčešće koristi u srednjoškolskim debatama i predstavlja osnovu za Svetsko debatno prvenstvo škola (WSDC).

- **Struktura:** Dva tima – Propozicija i Opozicija – sa po tri govornika (iako tim može imati do pet članova). Samo tri govornika učestvuju u jednoj rundi.
- **Trajanje govora:** 8 minuta za glavne govore + 4 minuta za replikativne govore
- **Vreme za pripremu:** 60 minuta nakon objave teme; timovi mogu koristiti štampane ili digitalne resurse tokom pripreme
- **Adjudikacija:** Panel sudija odlučuje koji tim je pobedio i daje povratnu informaciju

Nivo i pogodnost:

WS format je osmišljen za srednjoškolce i lako se prilagođava školskim klubovima i nastavnim časovima. Kombinuje jasnu strukturu sa pristupačnošću, što ga čini idealnim za početnike i mlađe učenike. Pruža jasan okvir za učenje timskog rada, istraživanja i javnog nastupa.

Drugi formati

Drugi formati – poput Karl Poppera ili Public Foruma – koriste se u specifičnim obrazovnim programima, nacionalnim takmičenjima ili u nastavnom procesu. Ovi formati često naglašavaju strukturisano rezonovanje, timski rad i pristupačnost, što ih čini pogodnim za početnike ili integraciju u školske programe.

Iako su vredni u svojim kontekstima, ovaj priručnik se fokusira na britanski parlamentarni i WS format, jer oni predstavljaju međunarodne standarde takmičarske debate na srednjoškolskom i univerzitetskom nivou.

Izbor formata

Prilikom osnivanja kluba, odabrani format debate treba da bude usklađen sa onim koji koristi nacionalna debatna organizacija. Na taj način debatanti mogu da učestvuju na lokalnim i nacionalnim turnirima i da imaju pristup adekvatnim resursima za obuku. Klubovi koji koriste formate koji nisu u skladu sa nacionalnim sistemom mogu se suočiti sa poteškoćama u takmičenju, dobijanju povratnih informacija i integraciji u širu debatnu zajednicu.

Pokretanje debatnog kluba: osnivanje i institucionalna podrška

Debatni klub je strukturisana grupa u okviru škole, univerziteta ili zajednice, u kojoj članovi redovno vežbaju i učestvuju u debatama. Glavni cilj kluba je razvijanje veština komunikacije, kritičkog mišljenja, istraživanja i timskog rada kroz strukturisane i zanimljive diskusije.

Debatni klubovi mogu biti zvanični školski programi, neformalna studentska inicijativa kao i zajednički klubovi u okviru lokalne zajednice.

Bez obzira na format, osnova debatnog kluba je metodologija debate, strukturisan pristup analizi, pripremi i iznošenju argumenata. Ova metodologija podstiče empatiju, jer učesnici često zastupaju stavove sa kojima se lično ne slažu i takođe promoviše aktivno građanstvo kroz angažovanje u stvarnim društvenim i političkim pitanjima.

Iako mnogi klubovi učestvuju u takmičarskim debatama na lokalnom, nacionalnom ili međunarodnom nivou, takmičenje nije jedini fokus. Klubovi takođe mogu služiti kao inkluzivne zajednice za učenje, pružajući prostor za istraživanje ideja, jačanje samopouzdanja i društveni i intelektualni razvoj.

Ključni elementi za osnivanje debatnog kluba

- **Dosledan prostor za sastanke** – Tihi, pristupačni prostor (npr. učionica, omladinski centar ili multifunkcionalna sala). Prostor treba da bude pouzdano dostupan u isto vreme svake nedelje.
- **Redovni termini sastanaka** – Klubovi treba da se sastaju najmanje jednom nedeljno 90–120 minuta. Dva sastanka nedeljno, jedan posvećen vežbama, drugi punim debatama može značajno ubrzati učenje i angažovanje.
- **Članstvo** – Održivi klub treba da ima minimum 7–8 aktivnih članova. Ovo osigurava dovoljan broj učesnika za pune prakse debate i održavanje kontinuiteta, čak i ako neki članovi izostanu.
- **Komunikacija** – Korišćenje grupnih chatova, aplikacija za dopisivanje ili privatne društvene mreže za obaveštavanje članova i održavanje angažovanosti između sastanaka. Ovo pomaže u raspoređivanju, deljenju materijala i jačanju zajednice.
- **Osnovni kurikulum** – Strukturisan plan učenja je neophodan. Treba da uključuje ravnotežu između teorijskih časova i praktičnih debata. Za sve radionice potrebne tokom prve godine debate i detaljna objašnjenja teorije debate
- **Motivisane vođe klubova** – Svakom klubu je potreban pouzdan koordinator, koji često istovremeno obavlja i ulogu trenera, i koji preuzima odgovornost za logistiku, vođenje časova i negovanje pozitivne i prijatne atmosfere.

Vođenje kluba i uloge

U većini novih klubova, uloge koordinatora i trenera su spojene. Bilo da klub osniva nastavnik, omladinski radnik ili student, osoba koja ga vodi obično se bavi i obrazovnim i organizacionim aspektima.

Koordinator je odgovoran za logističke zadatke: obezbeđivanje prostora za sastanke, kreiranje rasporeda, komunikaciju sa institucijom domaćinom i organizaciju internih događaja.

Trener vodi obrazovni deo: podučava osnovama debate, vodi vežbe, organizuje praktične runde i priprema članove za takmičenja.

Idealno je da osoba koja obavlja ulogu trenera već ima iskustvo u debati. Međutim, potpuno je moguće da motivisani početnik bude uspešna koristeći strukturisane materijale, tražeći pomoć od iskusnijih debatera i učeći zajedno sa svojim učenicima. Mnogi uspešni klubovi su nastali upravo od početnika koji su vremenom postali stručnjaci.

Kako klub raste, vođstvo bi trebalo postepeno da prelazi na iskusne studente. Ohrabrivanje članova da preuzmu odgovornosti, kao što je pomoć u vežbama ili mentorstvo novim članovima a ne samo da razvija liderske veštine, već i jača dugoročnu održivost kluba.

Tranzicije vođstva često su najosetljiviji trenuci u životu kluba. Snažni klubovi ove promene predviđaju i pripremaju se za njih kontinuirano, a ne reaktivno. Budući koordinatori treba da budu identifikovani rano. Dobar kandidat je student koji je završio najmanje jednu godinu debate, pokazuje jake međuljudske veštine, pouzdan je i iskreno entuzijastičan u vezi sa klubom.

Preporučuje se da u svakom trenutku budu aktivna dva koordinatora. Ovaj model osigurava da, ako jedan koordinator iznenada ode ili je odsutan, klub i dalje funkcioniše neometano. Novi lideri treba da budu uključeni što ranije u praktičan rad vođenja kluba: organizovanje sesija, komunikaciju sa članovima, planiranje događaja i povremeno vođenje sastanaka. Idealno je da se promene u vođstvu dese pre početka nove školske godine, kako bi novi koordinatori započeli godinu pripremljeni i samouvereni.

Izbor vođstva može se vršiti imenovanjem od strane trenutnih koordinatora ili izborima među aktivnim članovima kluba, u zavisnosti od toga šta najbolje odgovara kulturi kluba. Iako je saradnja važna, važno je izbegavati previše lidera odjednom—posebno na početku. Mala, jasno definisana liderska grupa osigurava odgovornost i čini klub pristupačnijim za nove članove.

Predlaganje ideje školi, univerzitetu ili instituciji

Iako inicijativa često počinje sa motivisanim nastavnikom, omladinskim radnikom ili studentom koji prepoznaje vrednost debate, sama entuzijazma nije dovoljna. Dobijanje odobrenja od direktora, fakultetskog osoblja ili rukovodilaca programa je ključno.

Prilikom predstavljanje debatnog kluba, uskladite svoj predlog sa širim obrazovnim ciljevima institucije. Debata jača univerzalno cenjene veštine: kritičko mišljenje, javni nastup, timski rad, istraživačke sposobnosti i građansku angažovanost. Prikazivanje kluba kao alata za akademsko unapređenje, a ne kao dodatne aktivnosti koja odvlači pažnju, povećava verovatnoću dobijanja podrške.

Takođe je korisno istaći potencijal za javnu vidljivost. Uspješni debatni klubovi često učestvuju na lokalnim, nacionalnim i međunarodnim turnirima, što može povećati ugled institucije i pokazati njenu posvećenost izvrsnosti i inovacijama.

Budite precizni u onome što tražite. Većina predloga treba da uključuje:

- Pristup redovnom prostoru za sastanke, kao što je učionica ili multifunkcionalna sala
- Dozvolu za promociju kluba unutar institucije (plakati, najave, web sajt ili bilteni)
- Podršku od strane nastavnika ili osoblja, na primer, pomoć u informisanju učenika, preporuka studenata ili podsticanje učestvovanja
- Institucionalno priznavanje, koje može omogućiti pristup resursima kao što su štampanje, prevoz ili podrška u promociji

Ako administratori oklevaju da daju dugoročnu podršku, predložite pokretanje kluba kao tromesečnog pilot programa. Ovo omogućava svima da procene njegov uticaj i održivost pre nego što se odluče za kontinuiranu podršku.

Snažan odnos sa institucijom domaćinom pruža ključnu podršku za opstanak debatnog kluba. Održavanje vidljivosti unutar institucije je od vitalnog značaja. Pozivanje rukovodilaca škole, univerzitetskih administratora ili nastavnika da prisustvuju debatama, finalnim turnirima ili priredbama stvara dobru volju i demonstrira obrazovnu vrednost debate.

Slanje kratkog godišnjeg izveštaja ili sažetka postignuća jača ulogu kluba unutar institucije i informiše sve uključene strane. Kad god je moguće, preporučuje se formalno traženje resursa—poput prostora, termina i povremene finansijske podrške—na godišnjem nivou.

Kreiranje debate zajednice

Dobar debatni klub je dostupan svima, ne samo onima koji su sigurni u javnom nastupu ili zainteresovani za politiku. Povučeni učenici, oni zainteresovani za nauku, književnost ili pripovedanje takođe imaju svoje mesto u debati.

Debata je za sve, ne samo za najglasniju osobu u sobi!

Kultura kluba treba da odražava ovaj princip. Učenici se pridružuju iz različitih razloga, neke motiviše uzbuđenje takmičenja, dok drugi traže lični razvoj, jačanje samopouzdanja ili veštine komunikacije. Koordinator treba da poštuje ove razlike i stvore prostor za kompetitivno i nekompetitivno angažovanje.

Društvena kohezija je takođe važna. Neformalni razgovori na zabavne ili neobične teme, i povremeni zajednički događaji sa drugim klubovima mogu ojačati veze unutar grupe. Međutim, socijalna interakcija treba da se razvija prirodno, a ne da bude prisiljena. Inkluzivna i opuštena atmosfera podstiče članove da se vraćaju, doprinose i napreduju.

Povezivanje sa Nacionalnom debatnom mrežom

Povezivanje kluba sa širim nacionalnim debatnim zajednicama jedan je od najvažnijih koraka koje možete preduzeti. Većina zemalja ima nacionalnu debatnu organizaciju ili krovnu instituciju koja koordinira događaje, pruža obrazovne materijale i podržava nove klubove.

Novi klubovi treba da se jave što ranije kako bi se predstavili i raspitali kako mogu učestvovati. To može doneti mnoge koristi:

- Pomoć pri registraciji kluba ili povezivanju sa nacionalnim debatnim sistemom
- Pristup materijalima za učenje i mogućnostima obuke
- Pozivi na lokalne i nacionalne turnire
- Mogućnosti povezivanja sa mentorima, drugim koordinatorima i iskusnim klubovima

Ova povezanost ne samo da daje klubu mesto u širem debatnom ekosistemu, već pruža mrežu podrške, resurse i zajednicu.

Angažovanje bivših članova

Bivši članovi mogu igrati značajnu ulogu u osiguravanju održivosti kluba. Održavanje njihove uključenosti jača mrežu kluba i kapacitet za mentorstvo. Bivši članovi mogu biti pozvani da sude na

vežbama i turnirima, mentoriraju aktuelne članove, vode radionice ili jednostavno prisustvuju društvenim događajima.

Održavanje kontakta sa bivšim članovima može se organizovati kroz jednostavne, kao što su mailing liste ili neformalni grupni chatovi. Isticanje postignuća bivših članova u na društvenim mrežama kluba dodatno ojačava ideju da debata ostaje zajednica i nakon diplomiranja.

Pokretanje debatnog kluba: Promovisanje i prvi događaj

Na početku svake školske ili univerzitetske godine preporučuje se organizovanje javne prezentacione debate, posebno za nove klubove. Ovaj događaj igra ključnu ulogu u vidljivosti kluba, informisanju zajednice i dugoročnoj održivosti.

Prezentaciona debata ima dve glavne svrhe:

- **Regrutacija** – Predstavlja klub široj publici u prijateljskom i niskopritisnom okruženju i pomaže u privlačenju potencijalnih novih članova.
- **Demonstracija** – Pokazuje učenicima i osoblju kako debata zapravo funkcioniše u praksi, čineći aktivnost konkretnijom, pristupačnijom i privlačnijom.

Idealno je da se prezentaciona debata održi neposredno pre početka kursa za početnike. Ovo omogućava zainteresovanim učenicima da odmah nastave angažman pridruživanjem redovnim sesijama. Zbog toga regrutacija treba da bude fokusirana na dva cilja: dovesti učenike na prezentacionu debatu i pozvati ih da se upišu na kurs za početnike koji počinje ubrzo nakon toga.

Prezentaciona debata je više od prezentacije to je vaša prva i najbolja prilika da debata deluje uzbudljivo, inkluzivno i vredno pridruživanja. Dobro planiran događaj pomaže da se uspostavi prisustvo kluba, generiše zamah i stvori čvrsta osnova za ostatak godine.

Strategije regrutacije:

- **Plakati** – Dizajnirajte atraktivne plakate koji rade dve stvari: Promovišu prezentacionu debatu (datum, vreme, mesto i tema) i najavljuju kurs za početnike (kada počinje, gde se prijaviti i za koga je namenjen). Postavite plakate na prometnim mestima: hodnici, biblioteke i ulazi u školu. Možete i uključiti QR kod koji vodi ka stranici kluba na društvenim mrežama ili prijavnim formularu.
- **Najave u učionici** – Zamolite nastavnike za nekoliko minuta na početku ili kraju časa da objasne šta je debata i pozovu učenike na prezentacionu debatu. Napomenite da će nakon toga početi kurs za početnike i da prethodno iskustvo nije potrebno.
- **Prisutnost na društvenim mrežama** – Objavljujte podsetnike o prezentacionoj debati, i šta učenici mogu očekivati od kursa za početnike. Prikazujte to kao priliku da isprobaju nešto novo, a ne kao obavezu.
- **Usmena preporuka** – Zamolite prve članove da dovedu prijatelje. Posebno se fokusirajte na učenike koji sami možda ne bi došli, ali će uživati kada vide događaj.
- **Preporuke nastavnika** – Obratite se nastavnicima da preporuču učenike koji bi mogli imati koristi posebno one koji možda nemaju samopouzdanje da dođu bez podsticaja.

Uvek naglašavajte da nije potrebno prethodno iskustvo. Debata je otvorena za sve učenike, ne samo za vešte govornike ili ekstroverte. Početak sa velikom i raznolikom grupom pomaže da se izgradi energija i otpornost, čak i ako neki učenici kasnije odustanu.

Organizovanje prezentacione debate

Prezentaciona (ili pokazna)debata je prvi javni događaj vašeg kluba. Njegov cilj je privući članove tako što učenicima pruža jasan, zabavan i pristupačan uvod u debatu.

Format treba da bude neformalni, prilagođen početnicima i angažujući—bez složene terminologije ili zastrašujućeg sadržaja. Nije reč o demonstriranju savršene debatne tehnike; cilj je pokazati da je debata zabavna, kreativna i otvorena za sve.

Dobra prezentaciona debata počinje prijateljskim uvodom i kratkim objašnjenjem formata, zatim sledi živahna debata na pristupačnu temu, a završava se kratkom interakcijom sa publikom i jasnim pozivom na naredni sastanak kluba.

Kako voditi prezentacionu debatu: korak po korak

Korak 1: Izbor teme i potvrda učesnika

Kada: 2–3 nedelje pre događaja

- Počnite sa izborom debate. Najbolje teme su razumljive na prvi pogled, dopuštaju humor ili kreativnost i ne zahtevaju prethodno znanje. Izbegavajte kontroverzne, emocionalno nabojene ili previše tehničke teme.
- Kada je tema određena, izaberite četiri govornika koji su samouvereni pred publikom i donose različite stilove govora—ozbiljan, duhovit, izražajan ili analitičan. Ovo pokazuje da debata odgovara različitim ličnostima.
- Dodelite moderatora koji će predstaviti događaj, objasniti format publici, voditi prelaze između govora i završiti debatu. Moderator je obično trener ili koordinator debatnog kluba.
- Rezervišite prostor što pre i obezbedite potrebne dozvole (npr. postere, posete učionicama, tehničku opremu).

Primeri prikladnih tema:

- Ova kuća bi zabranila ocene u srednjim školama.
- Ova kuća veruje da su društvene mreže više štetile nego koristile.
- Ova kuća, kao mlada osoba, bi izabrala posao koji voli umesto onoga koji je visoko plaćen
- Ova kuća bi učinila glasanje obaveznim.

- Ova kuća žali zbog brzog razvoja veštačke inteligencije.

Korak 2: Promocija događaja

Kada: 1 nedelja pre događaja

Započnite kampanju promocije kroz sve kanale—plakati, najave u učionicama i društvene mreže. Posetite učionice i lično pozovite učenike da prisustvuju. Poruka treba da bude jasna: ovo je prilika da se vidi debata u akciji i svi su dobrodošli.

Korak 3: Završne pripreme

Kada: 3–4 dana pre događaja

Potvrdite prostor, redosled govornika i sve tehničke potrebe (mikrofoni, projektor, tajmer). Pripremite listu za prijavu gde učenici mogu ostaviti ime i kontakt ako žele da se pridruže klubu. Ako je moguće, odredite nekoga da pravi fotografije ili kratke video zapise za kasniju promociju.

Korak 4: Vođenje debate

Kada: Dan događaja

Dođite ranije da pripremite prostor. Proverite da li postoje znakovi koji vode do sale. Testirajte svu tehniku koju planirate koristiti (mikrofoni, projektori itd) i obezbedite rezervne opcije.

Moderator treba toplo da otvori događaj, objasni šta je debata, koji format će publika videti i postavi očekivanja za sesiju. Nakon debate, moderator treba da zahvali govornicima i pozove publiku na kratke komentare ili refleksije, bez pritiska da iko mora govoriti.

Događaj treba da se završi jasnom najavom prvog redovnog sastanka kluba, podstičući sve prisutne da se pridruže i sami isprobaju debatu.

Korak 5: Praćenje događaja

Kada: Nakon događaja

Odmah nakon debate pošaljite poruku zahvalnosti i objavite post na društvenim mrežama. Podelite nekoliko fotografija ili kratak video sa događaja i uključite podsetnik o prvom sastanku. Dodajte zainteresovane učenike u grupni chat listu gde ćete slati podsetnike i ažuriranja. Podstaknite sve prisutne da povedu prijatelja na prvu sesiju—ovo pomaže da se smanje nervoza i brzo izgradi zajednica.

Održite prvi sastanak kluba nekoliko dana nakon događaja dok je ljudima sveže u pamćenju.

Prezentaciona debata - check lista

2–3 nedelje pre događaja: Planiranje debate

- Odredite datum pokazne debate
- Izaberite temu koja je zabavna, pristupačna i razumljiva bez prethodnog znanja
- Odaberite 4 debatera i moderatora
- Rezervišite prostor (učionica, aula ili multifunkcionalna sala)
- Obavestite ključne članove osoblja i pozovite relevantne podržavaoce

1 nedelja pre događaja: Promocija debate

- Dizajnirajte i odšampajte plakate sa temom, datumom/vremenom i informacijama o klubu
- Postavite plakate na prometna mesta (hodnici, kantine, biblioteka)
- Napravite najave u učionicama ili organizujte kratke posete časovima
- Objavite podsetnike na društvenim mrežama

3–4 dana pre događaja: Završne pripreme

- Potvrdite dostupnost govornika i moderatora
- Pripremite liste za prijavu ili digitalni formular za zainteresovane učenike
- Organizujte nekoga da pravi fotografije ili kratke video zapise

Dan događaja: Vođenje debate

- Postavite smerne znakove koji vode učenike do prostorije
- Proverite i testirajte svu opremu
- Moderator pozdravlja publiku i objašnjava šta je debata
- Vodite debatu, koju možete prethodno provežbati
- Moderator ili debateri mogu objasniti prednosti debate, mogu koristiti i primere iz svog iskustva
- Pozovite publiku na pitanja ili komentare
- Završite sa jasnim i entuzijastičnim pozivom na prvi sastanak kluba

Nakon događaja: Praćenje

- Pošaljite poruku zahvalnosti prisutnima
- Podelite fotografije ili video zapise na društvenim mrežama ili školskim kanalima
- Dodajte zainteresovane učenike u grupni chat ili mailing listu
- Podsetite sve na datum, vreme i mesto prvog sastanka
- Ohrabrite nove članove da povedu prijatelja

Organizovanje debatnih sesija: Godišnji plan

Nakon prezentacione debate i faze regrutacije, fokus se prebacuje na vođenje doslednih i strukturisanih nedeljnih sastanaka. Jasno definisan radni plan je ključan, posebno u ranim mesecima kada članovi još formiraju navike, uče osnove i odlučuju da li je debata za njih.

Redovni sastanci pružaju više od same obuke veština. Oni omogućavaju kontinuitet, motivaciju i osećaj zajednice. Čak i tokom perioda ispita ili školskih događaja, održavanje stabilnog ritma i sa smanjenim brojem sesija, ključ je za izgradnju stabilnog i trajnog kluba.

Klubovi bi trebalo da imaju najmanje jedan sastanak nedeljno. Ovo osigurava kontinuitet i daje učenicima redovan prostor za razvoj veština i angažovanje.

Idealno je da klubovi imaju dva sastanka nedeljno, deleći vreme između:

- Sesije fokusirane na teoriju, koja uključuje vežbe, aktivnosti za razvoj veština i kratke zadatke
- Praktične debate, gde učenici primenjuju naučeno u punim debatama

Dužina sesije treba da bude 90 do 120 minuta, što omogućava dovoljno vremena za zagrevanje, uvod u nove koncepte i izvođenje značajnih vežbi ili debata—bez preopterećenja početnika.

Ispod su prikazana dva fleksibilna radna plana za prvu godinu:

- Jedan za klubove koji se sastaju jednom nedeljno
- Jedan za klubove koji se sastaju dva puta nedeljno

Oba su dizajnirana za školsku godinu podeljenu na dva semestra, prvi semestar od 10 nedelja i drugi od 14 nedelja. Koristite ih kao polaznu tačku i prilagodite svom kontekstu.

Godišnji plan, dve radionice po nedelji

Prvi semestar		
Naziv radionice	Sadržaj radionice	Radionica
Introduction to debating	Učesnici se upoznaju sa strukturom i svrhom debate. Uče o formatu, a vreme se provodi i u razgovoru o benefitima debate. Sprovodi se i icebreaker aktivnost.	Nedelja 1 Radionica 1
Argumentacija	U ovoj radionici, učenici se upoznaju sa osnovnim elementima ubedljivog argumenta. Uče kako da logički strukturiraju svoje ideje razlažući argumente na komponente—tvrdnja, obrazloženje, primer i uticaj—i kako da objasne i istinitost i značaj onoga što iznose.	Nedelja 2 Radionica 1
Vežba argumentacije	Ova sesija pruža praktičnu priliku za primenu principa argumentacije koje su prethodno naučili. Učenicima se daju primeri tema i traži se da konstrušu i prezentuju unapred pripremljeni argument pred grupom.	Nedelja 2 Radionica 2
Obaranje argumenata (rebatl)	U ovoj sesiji učenici se upoznaju sa osnovnom veštinom obaranja argumenata (rebuttal). Uče različite metode za reagovanje na suprotstavljene argumente, kao što su napad na pretpostavke, ispitivanje logike i uvođenje kontra-primeraka. Radionica takođe istražuje kako oceniti i umanjiti ubedljivost argumenata.	Nedelja 3 Radionica 1
Vežba obaranja argumenata	U praktičnoj vežbi, gde jedan učesnik gradi argument, a drugi odgovara i razvija svoj, učesnici vežbaju koncepte i veštine pokrivene u prethodnim radionicama.	Nedelja 3 Radionica 2
OG and OO	Ova sesija uvodi uloge i odgovornosti Opening Government (OG) i Opening Opposition (OO) timova u britanskom parlamentarnom formatu debate (BP). Učesnici će naučiti kako da konstrušu slučaj, definišu temu (za OG) i razviju direktan i strateški odgovor (za OO), istovremeno ispunjavajući očekivanja govora Premijera, Lidera opozicije, Zamenika premijera i Zamenika lidera opozicije.	Nedelja 4 Radionica 1
Prvi deo stola-debata	Učesnici učestvuju u prvom delu debate, što im daje priliku da primene naučeno. Nakon presude dobijaju savete kako da unaprede svoj nastup.	Nedelja 4 Radionica 2
CG and CO	Ova sesija je fokusirana na posebne uloge Closing Government (CG) i Closing Opposition (CO) timova u BP debati. Učesnici će naučiti kako da predstave efektivne proširenja, diferenciraju svoj slučaj od otvarajućeg tima i izvedu komparativne analize kroz govore Whip Government i Whip Opposition.	Nedelja 5 Radionica 1
Prva potpuna debata	Debateri učestvuju u prvoj punoj debati. Na kraju dobijaju presudu i savete za unapređenje.	Nedelja 5 Radionica 2

Debate	U ovom trenutku, debate su najbolji način za vežbu. Treba osigurati da učesnici isprobaju svaku poziciju.	Nedelja 6 - Nedelja 9
Priprema za turnire	Odvojena sesija posvećena je objašnjenju pravila turnira i pripremi za takmičenje. Ako postoji turnir ranije, u kojem će početnici učestvovati, preporučuje se da se ova radionica pomeri ranije.	Nedelja 9
Poselednja radionica	Poslednja radionica je proslava svega što ste postigli. Trebalo bi da bude opuštajuća, a takođe da motivše debaterere za drugi semestar.	Nedelja 10
Drugi semestar		
Debata	Regularna debata kako bi se učenici vratili debatovanju	Nedelja1 Radionica 1
Frejming i karakterizacija	Učesnici se upoznaju sa konceptom „framinga“ debate, tehnikom koja podrazumeva postavljanje konteksta i pravca diskusije. Takođe uče o karakterizaciji, koja uključuje definisanje ključnih aspekata i perspektiva teme. Ovo pomaže u uspostavljanju ubedljive osnove i kontroli narativa unutar debate.	Nedelja 1 Radionica 2
Debate	Debate koje se daju učesnicima trebalo bi da pružaju mnogo prilika za framing i karakterizaciju. Adjudikacija (ocenjivanje) takođe treba da istraži kako framing i karakterizacija treba da se koriste.	Nedelja 2
Tematska radionica - politika	Predavanje se fokusira na aktuelna politička pitanja relevantna za debaterere. Takođe se ispituju različiti politički sistemi, izbori, učešće birača i slične teme. Politika je dobar početak, ali predavanja se mogu održavati van redosleda, u zavisnosti od preferencija i dostupnosti predavača.	Nedelja 3 Radionica 1
Debata tematska	Debata o političkoj temi, ili, ako politika nije bila prva lekcija, tema iz oblasti predavanja.	Nedelja 3 Radionica 2
Debata	Održavajte redovne debate radi vežbe.	Nedelja 4
Tematska radionica - Društveni pokreti	Učesnici uče o dinamici društvenih pokreta, uključujući njihove uzroke, uticaje i društvene implikacije. Kroz debatu analiziraju efikasnost društvenih pokreta u pokretanju promena. Takođe se pokrivaju češći konflikti u debatama o društvenim pokretima.	Nedelja 5 Radionica 1
Debate	Debata o temi iz oblasti društvenih pokreta	Nedelja 5 Radionica 2
Debate	Održavajte redovne debate radi vežbe.	Nedelja 6
Tematska radionica - Religija	Učesnici debatuju o temama vezanim za religiju, kao što su njena uloga u društvu, preplitanje religije i politike, ili etičke dileme koje proizilaze iz verskih praksi. Ovo se radi u kontekstu debate.	Nedelja 7 Radionica 1
Debate - tematska	Debata o verskoj temi	Nedelja 7 Radionica 2
Debate	Održavajte redovne debate radi vežbe.	Nedelja 8
Tematska radionica - Ekonomija	Učesnici debatuju o ekonomskim pitanjima, kao što su nejednakost, globalizacija i fiskalne politike. Procenjuju njihove primene u stvarnom svetu i diskutuju o posledicama ekonomskih odluka na različite društvene	Nedelja 9 Radionica 1

	grupe. Ovo se radi u kontekstu debate.	
Debata - tematska	Debata o ekonomskoj temi	Nedelja 9 Radionica 2
Debate	Održavajte redovne debate radi vežbe.	Nedelja 10
Tematska radionica - Međunarodni odnosi	Učesnici učestvuju u raspravama o temama kao što su diplomatija, globalni konflikti ili međunarodna saradnja. Istražuju složenosti međunarodnih odnosa, uključujući uloge država, organizacija i ne-državnih aktera.	Nedelja 11 Radionica 1
Debata - tematska	Debata o temi iz oblasti međunarodnih odnosa	Nedelja 11 Radionica 2
Temtska radionica - Krivični sistem	Učesnici debatuju o pitanjima vezanim za krivično pravosuđe, kao što su policija, kazne ili rehabilitacija. Analiziraju etičke, društvene i pravne aspekte ovih tema i diskutuju o mogućim reformama i njihovim posledicama.	Nedelja 12 Radionica 1
Debata - tematska	Debata o temi krivičnog pravosuđa	Nedelja 12 Radionica 2
Debate	Održavajte standardne debate.	Nedelja 13
Poslednja radionica	Održite zabavnu proslavu svih vaših uspeha; slobodno organizujte smešnu debatu radi zabave ili igrajte igre.	Nedelja 14

Godišnji plan, jedna radionica po nedelji

Prvi semestar		
Ime radionice	Sadržaj radionice	Radionica
Uvod u debatu	Učesnici se upoznaju sa strukturom i svrhom debate. Uče o formatu, a deo vremena posvećen je razgovoru o prednostima debate. Radi se i icebrejker.	Nedelja 1
Argumentacija + kratka vežba	Na ovoj radionici, učenici se upoznaju sa osnovnim elementima uverljivog argumenta. Uče kako da logički strukturiraju svoje ideje tako što razlažu argumente na komponente — tvrdnja, obrazloženje, primer i uticaj — i kako da objasne i istinitost i važnost onoga što govore. Radi se brza vežba kako bi učenici probali da naprave argumente.	Nedelja 2
Obaranje argumenata + kratka vežba	U ovoj sesiji učenici se upoznaju sa osnovnom veštinom pobijanja. Uče različite metode za odgovaranje na suprotne argumente, kao što su napadanje pretpostavki, dovođenje u pitanje logike i uvođenje kontraprimera. Radi se brza vežba kako bi učenici probali pobijanje.	Nedelja 3
OG i OO	Ova sesija uvodi uloge i odgovornosti timova Opening Government (OG) i Opening Opposition (OO) u britanskom parlamentarnom formatu debate. Učesnici uče kako da konstrušu slučaj, definišu temu (za OG) i razviju direktan i strateški odgovor (za OO), dok ispunjavaju očekivanja govora premijera, lidera opozicije, zamenika premijera i zamenika lidera opozicije.	Nedelja 4
Prvi deo stola - debata	Učesnici učestvuju u prvoj polovini debate. To im pruža priliku da primene ono što su naučili. Nakon donošenja odluke, dobijaju savete o tome kako da se poboljšaju.	Nedelja 5
CG i CO	Ova sesija se fokusira na specifične uloge Closing Government (CG) i Closing Opposition (CO) timova u BP debati. Učesnici uče kako da uvedu efikasne ekstenzije, razlikuju svoj slučaj od otvarajućeg tima i daju uporedne analize kroz govore Government i Opposition Whip-a.	Nedelja 6
Prva puna debata	Debateri učestvuju u punoj debati po prvi put. Na kraju dobijaju odluku i savete kako da se unaprede.	Nedelja 7
Debate	U ovoj fazi, debate su najbolji način za vežbanje.	Nedelja 8
Priprema za turnire	Sledi posebna sesija posvećena objašnjavanju pravila turnira i pripremi učesnika za to iskustvo. Ako postoji raniji turnir na kojem će početnici učestvovati, preporučuje se da se ova radionica održi ranije.	Nedelja 9
Poslednja radionica	Poslednja radionica je proslava svega što ste uradili. Treba da bude opuštana i da debaterima pruži dodatnu motivaciju za drugi semestar.	Nedelja 10
Drugi semestar		

Debata	Regularna debata kako bi se učenici vratili debatovanju	Nedelja 1
Frejming i karakterizacija	Učesnici se upoznaju sa konceptom „framinga“ debate, tehnikom koja podrazumeva postavljanje konteksta i pravca diskusije. Takođe uče o karakterizaciji, koja uključuje definisanje ključnih aspekata i perspektiva teme. Ovo pomaže u uspostavljanju ubedljive osnove i kontroli narativa unutar debate.	Nedelja 2
Debata sa fokusom na frejming i karakterizaciju	Debate koje se daju učesnicima trebalo bi da pružaju mnogo prilika za framing i karakterizaciju. Presuda takođe treba da diskutuje kako framing i karakterizacija treba da se koriste.	Nedelja 3
Tematska radionica - Politika	Predavanje se fokusira na aktuelna politička pitanja relevantna za debateru. Takođe se ispituju različiti politički sistemi, izbori, učešće birača i slične teme. Politika je dobar početak, ali predavanja se mogu održavati van redosleda, u zavisnosti od preferencija i dostupnosti predavača.	Nedelja 4
Debata - tematska	Debata o političkoj temi, ili, ako politika nije bila prva lekcija, tema iz oblasti predavanja.	Nedelja 5
Tematska radionica - Društveni pokreti	Učesnici uče o dinamici društvenih pokreta, uključujući njihove uzroke, uticaje i društvene implikacije. Kroz debatu analiziraju efikasnost društvenih pokreta u pokretanju promena. Takođe se pokrivaju češći konflikti u debatama o društvenim pokretima.	Nedelja 6
Debata - tematska	Debata o temi iz oblasti društvenih pokreta	Nedelja 7
Debate	Održavajte redovne debate radi vežbe.	Nedelja 8
Tematska radionica - Međunarodni odnosi	Učesnici učestvuju u raspravama o temama kao što su diplomatija, globalni konflikti ili međunarodna saradnja. Istražuju složenosti međunarodnih odnosa, uključujući uloge država, organizacija i ne-državnih aktera.	Nedelja 9
Debata - tematska	Tema iz oblasti međunarodnih odnosa	Nedelja 10
Tematska radionica - Ekonomija	Učesnici debatuju o ekonomskim pitanjima, kao što su nejednakost, globalizacija i fiskalne politike. Procjenjuju njihove primene u stvarnom svetu i diskutuju o posledicama ekonomskih odluka na različite društvene grupe. Ovo se radi u kontekstu debate.	Nedelja 11
Debata - tematska	Debata o ekonomskoj temi	Nedelja 12
Tematska radionica - Krivični sistem	Učesnici debatuju o pitanjima vezanim za krivično pravosuđe, kao što su policija, kazne ili rehabilitacija. Analiziraju etičke, društvene i pravne aspekte ovih tema i diskutuju o mogućim reformama i njihovim posledicama.	Nedelja 13
Poslednja radionica	Održite zabavnu proslavu svih vaših uspeha; slobodno organizujte smešnu debatu radi zabave ili igrajte igre.	Nedelja 14

Teme pogodne za početnike

Tema koju odaberete oblikuje celu sesiju. Najbolje teme za vežbu:

- Odgovaraju nivou veštine članova
- Pružaju uravnoteženu debatu sa jakim argumentima za obe strane
- Deluju relevantno za živote učenika, njihove interese ili svet oko njih

Ispod se nalazi izbor tema pogodnih za početnike, prikladnih za vežbe debate. Ovo nije konačna lista — slobodno ih prilagodite ili osmislite nove na osnovu interesovanja i znanja svojih učenika.

Neke teme prate informativni slajdovi (infoslajd), što su kratka objašnjenja koja se daju pre debate radi pojašnjenja konteksta, definisanja pojmova ili pružanja osnovnih informacija u pozadini teme. Infoslajdovi pomažu da svi debateri krenu sa istim nivoom razumevanja, naročito kada tema uključuje nepoznat ili tehnički sadržaj. Pravilo debate glasi da je sve što je navedeno u infoslajdu apsolutno tačno i ne može biti predmet osporavanja tokom debate.

Tema	Infoslajd
Ovaj dom smatra da ekološki aktivisti treba da naglašavaju krivicu velikih korporacija za degradaciju životne sredine, umesto da se fokusiraju na individualnu odgovornost	
Ovaj dom smatra da zapadni muzeji treba da vrate istorijske artefakte zemljama porekla	
Ovaj dom smatra da je u interesu crkava da njihovi lideri iznose progresivnija tumačenja tradicionalnih učenja (npr. o rodnim ulogama, prihvatljivosti kontracepcije, istopolnim vezama)	
Ovaj dom bi izabrao karijeru u vezi koje je strastven	Ti si talentovana osoba u ranim dvadesetim godinama, na početku svoje karijere. Možeš da biraš između visoko plaćenog posla sa dugim radnim vremenom (npr. investiciono bankarstvo, korporativno pravo itd.) i posla sa nižom platom koji te strastveno zanima (npr. obrazovanje, humanitarni rad, novinarstvo).
Ovaj dom bi uveo obavezno služenje vojnog roka u trajanju od jedne godine	

Ovaj dom podržava rastući trend mladih da uzimaju godinu pauze (gap year)	Godina pauze (gap year) je godina uzeta nakon srednje škole i pre početka univerziteta. To je prekid formalnog obrazovanja koji se koristi za odmor i razmišljanje o budućem obrazovnom pravcu. Tokom ovog perioda, pojedinci mogu da se bave različitim aktivnostima poput volontiranja, stažiranja, razonode, putovanja itd.
Ovaj dom bi zabranio sportistima da izražavaju političke stavove na velikim međunarodnim sportskim takmičenjima	
Ovaj dom smatra da mediji treba eksplicitno da prikazuju užase rata (npr. objavljivanjem snimaka iz ratnih zona, slika civilnih žrtava itd.)	
Ovaj dom podržava sprovođenje lustracije u zemljama koje prelaze iz autoritarnih režima u demokratiju	Lustracija se odnosi na zabranu da svi visoki funkcioneri prethodnog autoritarnog režima učestvuju u politici. Na primer, procesi lustracije sprovedeni su u Poljskoj, Mađarskoj i Istočnoj Nemačkoj tokom prelaska iz komunističke diktature.
Ovaj dom smatra da mediji ne treba da izveštavaju o privatnim životima političara	
Ovaj dom smatra da husle kultura više šteti nego koristi	
Ovaj dom bi dozvolio srednjoškolcima da biraju predmete koje žele da pohađaju	
Ovaj dom smatra da postojanje feminističkih ikona i njihovih kultova ličnosti koristi feminističkom pokretu (npr. Mimi Mercedes, Beyoncé)	
Ovaj dom smatra da konzumerizam više šteti nego koristi	Konzumerizam je društveni i ekonomski poredak koji podstiče sticanje dobara i usluga u sve većim količinama.
Ovaj dom smatra da sportske lige treba značajno da preraspodele novac iz bogatijih klubova prema siromašnijim	
Ovaj dom smatra da verske organizacije treba da uskrate verske usluge (npr. ispovest, ulaz u crkvu, crkveni brakovi) sadašnjim članovima kriminalnih organizacija	
Ovaj dom smatra da istaknuti društveni aktivisti (npr. Ćuta iz Ekološkog ustanka, Greta Thunberg) ne treba da se kandiduju za javne funkcije	

Ovaj dom smatra da zemlje u razvoju treba da privatizuju državna preduzeća (npr. telekomunikacije, distribuciju električne energije, avio-kompanije, Železnice itd.)	
Ovaj dom bi izabrao da igra za zemlju svog porekla, umesto za nacionalni tim zemlje u kojoj živi	Ti si mladi i talentovani fudbaler izabran da igra za nacionalni tim zemlje u kojoj trenutno živiš. Taj tim je jedan od glavnih favorita za osvajanje Svetskog prvenstva. Tvoja porodica je poreklom iz male afričke zemlje koja će ove godine prvi put učestvovati na Svetskom prvenstvu. Dobio si ponudu da igraš za svoju zemlju porekla.
Ovaj dom se protivi normi "Defining Decade"	Defining Decade je društvena norma koja podstiče mlade između 20 i 30 godina da konstantno teže životnim ciljevima, čak i po cenu slobodnog vremena i uživanja u sadašnjosti. U okviru ovog pristupa, uobičajeno je maksimizirati obrazovne aktivnosti, tražiti više radnih odgovornosti, instrumentalizovati društvene odnose i izbegavati razonodu.
Ovaj dom preferira svet u kojem ta pilula postoji	Postoji pilula koja, kada se dobrovoljno uzme, brzo, lako i nepovratno emocionalno odvaja osobu od nekoga po izboru. Pilula je besplatna i široko dostupna svima u svetu.
Ovaj dom podržava tiger parenting	Tiger roditelji postavljaju visoke zahteve svojoj deci u pogledu akademskog i/ili vannastavnog uspeha. Ovi roditelji često primenjuju strogi pristup i nameću rigidna pravila u vezi sa životom i ponašanjem svoje dece.
Ovaj dom smatra da Brus treba da postane maskirani heroj	Brus je milijarder i ekspert za borilačke veštine koji živi u gradu punom kriminala. Veruje da može da koristi svoje bogatstvo i veštine kako bi postao samoproklamovani maskirani heroj. Bruce je vešt u korišćenju napredne tehnologije koja može biti upotrebljena za borbu protiv kriminala, a kojoj samo on ima pristup. Institucije u gradu, uključujući policiju, su uglavnom korumpirane i sarađuju sa organizovanim kriminalnim grupama.
Ovaj dom smatra da EU treba značajno da ubrza i pojednostavi proces pristupanja za zemlje Zapadnog Balkana (uključujući Albaniju, Bosnu i Hercegovinu, Severnu Makedoniju, Crnu Goru, Srbiju i Kosovo*)	

Ovaj dom smatra da generativna veštačka inteligencija (npr. tekst, slike, kod, video — kao ChatGPT i Google Bard) više šteti nego koristi	
Ovaj dom bi dozvolio roditeljima da daju ovu pilulu maloletnoj deci, bez obzira na pristanak deteta	Postoji pilula koja privremeno sprečava osobu da se ponaša na društveno neprihvatljiv način (npr. neposlušnost, korišćenje droge i alkohola, kršenje zakona, izostajanje iz škole, vršnjačko nasilje).
Ovaj dom preferira kolektivističko društvo umesto individualističkog	Kolektivističko društvo naglašava jedinstvo i harmoniju unutar društvene grupe, vrednujući ciljeve grupe i identitet iznad individualnih želja ili postignuća. Individualističko društvo naglašava lične interese, autonomiju i ličnu slobodu na štetu kolektivnih ciljeva.
Ovaj dom bi implementirao Platonov sistem	U Platonovom sistemu, osobe koje dobro urade test o aktuelnim događajima i opštem političkom znanju dobijaju više glasova na izborima. Test ocenjuje znanje o domaćoj i međunarodnoj politici, sistemima upravljanja, globalnim sukobima, ekonomskim politikama i važnim društvenim pitanjima. Bez obzira na rezultate testa, svako ima najmanje jedan glas.
Ovaj dom se protivi nedavnom porastu nepoverenja u državne institucije	
Ovaj dom preferira demokratije sa mnogo različitih političkih partija (npr. Holandija, Italija, Izrael) umesto demokratija sa jednom trajno dominantnom partijom (Južna Afrika pod ANC-om, Japan pod LDP-om, Srbija pod SNS-om)	
Ovaj dom podržava trend depolitizacije društvenih mreža	
Ovaj dom podržava apsolutnu slobodu govora na platformama društvenih mreža	
Ovaj dom preferira svet u kome se ljudi fokusiraju na prilagođavanje umesto na pronalaženje svoje autentične ličnosti	
Ovaj dom bi radije bio član Kluba 27 nego živeo prosečan život	Klub 27 uključuje popularne muzičare, glumce i sportiste koji su preminuli sa 27 godina, najčešće usled zloupotrebe alkohola, droge i seksa. Neki članovi ovog kluba su Amy Winehouse, Kurt Cobain, Moskri, Jimi Hendrix i Jim Morrison.
Ovaj dom bi uveo obavezu da srednjoškolci žive u internatu	

Ovaj dom žali zbog porasta popularnosti TikToka	
Ovaj dom bi mladima dao dva glasa	
Ovaj dom preferira svet u kome ljudi biraju posao u kome pronalaze smisao umesto visoko plaćenog posla	
Ovaj dom podržava anti-radni pokret	Antiwork pokret zalaže se za odbacivanje tradicionalne radne etike i fokusiranje na slobodno vreme umesto na posao. Neki primeri praksi koje Antiwork promoviše uključuju: radnici obavljaju samo osnovne zadatke na poslu, ne preuzimaju dodatne odgovornosti, ne ostaju duže na poslu i rešavaju lične stvari tokom radnog vremena. Ovaj pokret je u poslednjim godinama stekao sve veću popularnost.
Ovaj dom žali zbog porasta društvenih mreža kao primarnog izvora vesti	
Ovaj dom bi uveo UBI	Univerzalni osnovni prihod (UBI) je vladin program u okviru kojeg svi građani primaju redovnu, bezuslovnu sumu novca, bez obzira na status zaposlenja, nivo prihoda ili druge faktore.
Ovaj dom bi uveo školsku uniformu u srednjim školama	
Ovaj dom bi privatizovao sportske klubove	
Ovaj dom smatra da dekani univerziteta treba da se biraju iz redova redovnih profesora na slobodnim izborima na kojima svi studenti i članovi fakultetskog osoblja imaju pravo glasa.	
Ovaj dom smatra da područja sa visokim turističkim opterećenjem treba da uvedu ograničenja broja turista koje primaju	

Stvaranje zdrave debatne atmosfere

Kreiranje zdravog okruženja za debatu počinje postavljanjem jasnih očekivanja u vezi sa poštovanjem i fer ponašanjem, čak i ako klub funkcionira neformalno. Studentima bi trebalo redovno podsećati da se strane u debati dodeljuju radi argumentacije, a ne ličnih uverenja. Zauzimanje određene strane ne znači da je učesnik podržava, i svi bi trebalo da se međusobno tretiraju sa razumevanjem, čak i kada se raspravlja o osetljivim ili kontroverzним temama.

Poštovanje bi trebalo modelovati i učvršćivati tokom svakog sastanka. Koordinatori ne moraju primenjivati formalna pravila, ali mogu intervenirati kada je potrebno, na primer podsećajući studente da ne prekidaju, da slušaju aktivno i da odgovaraju na ideje, a ne na ljude.

Na kraju, koordinatori moraju biti upoznati sa školskim ili organizacionim politikama zaštite i biti pažljivi prema dinamici među studentima. Osiguranje da se svi članovi osećaju bezbedno i uključeno. kako tokom debate, tako i van nje, je neophodno.

Izgradnja pravog stava prema debati

Debata ne zahteva savršene govore ili ogromne usšeha već je fokusirana na rastu i unapređenje tokom dužeg vremenskog perioda. Studenti bi trebalo da nauče da cene napredak, a ne samo rezultate.

Koordinatori mogu modelovati i učvršćivati ovaj stav tako što će dosledno slaviti trud, preuzimanje rizika i poboljšanja a ne samo pobede. Greške treba tretirati kao normalan i vredan deo učenja, a ne kao nešto što treba sakriti ili kazniti.

Podstaknite studente da razmišljaju nakon sesija ili debata postavljanjem pitanja poput:

- Šta je danas išlo dobro?
- Šta je bilo teško?
- Šta biste želeli da probate drugačije sledeći put?

Ove refleksije ne moraju biti formalne, pet minuta grupne diskusije ili kratki razgovor na kraju vežbe je dovoljno. Vremenom, ovo pomaže studentima da internalizuju ideju da je debata veština koja se razvija postepeno kroz dosledan trud.

Isticanje malih, specifičnih poboljšanja, poput jasnije strukture govora ili bolje timske saradnje, takođe pomaže studentima da prepoznaju sopstveni napredak.

Savladavanje stresa i postepeno izgrađivanje samopouzdanja

Govor pred drugima, posebno pod vremenskim pritiskom, može biti zastrašujuć čak i za iskusne debatere. Izgradnja samopouzdanja počinje priznavanjem da su nervoza i uzbuđenje normalni i da nisu znak slabosti.

Iako nisu potrebne složene vežbe za upravljanje stresom, prilike za govor su ključne. Jednostavne aktivnosti poput traženja od studenata da iznesu mišljenje o nekoj smešnoj temi — mogu ih postepeno uvesti u javni govor. Niko ne bi trebalo da bude prisiljen da govori pre nego što bude spreman.

Takođe pomaže kada koordinatori dele svoja ranija iskustva. Objasnjavanje koliko ste bili nervozni na prvoj debati i kako ste se vremenom poboljšali demistifikuje proces. Prikazivanje govora kao veštine, a ne talenta, jača ideju da je napredak dostupan svima.

Rad sa dominantnim i stidljivim ličnostima

Debatni klubovi prirodno privlače različite ličnosti neki studenti drže govore lako i često, dok je drugima potrebno vreme i ohrabrenje da pronađu svoj glas. Podržavajući klub osigurava da obe vrste članova imaju prostor za rast.

Da bi se sprečilo da dominantni studenti preuzmu diskusije, koriste se mala prilagođavanja:

- Rotirajte redosled govora
- Zamolite tiše studente da govore prvi tokom određenih vežbi
- Dodeljajte redoslede u manjim grupnim aktivnostima
- Privatno podsećajte samouverene studente na važnost slušanja

Za stidljive studente, rana participacija može početi malim koracima. Pozovite ih da podele jednu misao ili odgovore saigraču. Ovi postepeni koraci grade udobnost bez pritiska.

Tokom povratnih diskusija, razmotrite da manje glasni studenti govore prvi. Kreiranje prilika za sve pomaže u normalizaciji participacije i sprečava učvršćivanje postojećih hijerarhija.

Prevenција sagorevanja i balansiranje obaveza

Debata često privlači motivisane i ambiciozne studente koji takođe balansiraju školu, ispite, lične obaveze i druge vannastavne aktivnosti. Dok je entuzijazam snaga, može dovesti i do iscrpljenosti ako se ne upravlja pažljivo.

Koordinatori treba da budu pažljivi na znakove sagorevanja — propušteni sastanci, opadanje energije ili iznenadno povlačenje i da reaguju fleksibilno. Tokom perioda velike zauzetosti, smanjite pritisak nudeći lakše sesije, kao što su:

- Neformalne debate na zabavne teme
- Grupne diskusije umesto punih rundi
- Igre i otvorena pitanja vezana za debatu

Prepoznavanje truda, a ne samo rezultata u takmičenju, je ključno. Pohvalite studente za dolazak, pomaganje drugima ili poboljšanje timskog rada. Ovo podstiče dugoročno učešće i smanjuje pritisak da uvek daju maksimum.

Na kraju, budite realni u vezi sa obavezama studenata. Jasno stavite do znanja da je prisustvo važno, ali da akademski uspeh i mentalno zdravlje dolaze na prvo mesto. Debata treba da obogati život studenata a ne da ih iscrpljuje.

Suđenje debata: pravednost i povratne informacije

Za detaljna objašnjenja teorije debate pogledajte Debatni priručnik: Radionice za početnički kurs debate

Suđenje je jedna od najvažnijih uloga u debati. Dobar sudija obezbeđuje pravednost, i pomaže debaterima da napreduju. Vaš zadatak nije da procenite ko je bio najbolji govornik uopšte ili čije ideje lično više preferirate, već da ocenite debatu onako kako se ona zaista odigrala, koristeći dosledne standarde.

Sudije usvajaju perspektivu prosečnog informisanog birača (Average Informed Voter — AIV). To je fiktivan, ali koristan standard: osoba koja je razumno informisana, logična i sposobna da razume debatu bez stručnog znanja. AIV je neutralan prema temi i ubeđuje se samo argumentima koji su zapravo izneti i objašnjeni tokom debate.

Morate zadržati neintervencionistički pristup. To znači:

- Sudite debatu koja se dogodila, ne onu koju biste želeli da se dogodila.
- Ne izmišljajte nedostajuće poveznice niti „poboljšavajte“ nejasne argumente u svojoj glavi.
- Ne nagrađujte argumente koji su samo implicirani, a nisu jasno i u potpunosti objašnjeni.

Čak i ako tim iznese poentu sa kojom se lično slažete ili koja vam deluje očigledna, ona ne može dobiti zaslugu ako nije jasno iznesena i objašnjena u debati. Na primer, ako tim tvrdi da zabrana ocenjivanja smanjuje stres učenika, ali ne pokaže zašto je to važno ili kako to utiče na ishode učenika, ne možete pretpostaviti da je argument ubedljiv samo zato što zvuči verovatno. Umesto toga, treba da nagradite tim koji je efikasno odgovorio ili detaljnije objasnio uticaje.

Iznad svega, sudija mora dati pravednu, doslednu i objektivnu procenu runde. Vaša je odgovornost da timove nagradite za ono što su zaista rekli a ne za ono što biste želeli da su bolje rekli.

Vođenje beleški

Efikasno suđenje počinje jasnim i organizovanim vođenjem beleški. U formatima kao što su British Parliamentary (BP) i World Schools (WS), praćenje kako se argumenti razvijaju je suštinsko.

Koristite metodu sa dve kolone: podelite stranicu vertikalno između timova ili govornika. Dok svaki govornik govori, beležite:

- Glavne tvrdnje i kako su obrazložene
- Ključne primere ili dokaze
- Odgovore na protivničke argumente (rebuttal/pobijanje)
- Uticaj/Impakt (zašto je to važno)

Ne morate zapisivati svaku reč — fokusirajte se na strukturu i jasnoću argumenata. Izdvojite posebno jake poente ili jasno prikazane uticaje. Koristite upitnike tamo gde je logika nejasna ili nedostaje.

Suđenje nije aktivnost koja počinje tek na kraju debate. Trebalo bi da počnete da formirate utiske i upoređujete timove kako runda odmiče, ažurirajući svoju procenu u realnom vremenu. Na primer, kada se završi prva polovina BP debate, već biste trebalo da imate osećaj koji tim vodi između Opening Government i Opening Opposition.

Evaluacija govora

Kada ocenjujete govor, fokusirajte se na to koliko efikasno doprinosi ukupnom slučaju tima i kako se bavi suprotnom stranom. Ključni kriterijumi uključuju:

- **Nivo analize:** Da li su tvrdnje potkrepljene rezonovanjem i logikom ili su površne izjave?
- **Relevantnost:** Da li argumenti obrađuju temu i glavne sukobe?
- **Angažovanje i pobijanje (rebuttal):** Koliko dobro govornik odgovara na argumente suprotne strane?
- **Uporednost (comparativeness):** Da li su argumenti jedinstveni za njihovu stranu ili obe strane mogu verodostojno tvrditi iste ishode?
- **Uticaj:** Da li su posledice argumenata jasno objašnjene i predstavljene kao značajne?
- **Kontradikcije ili kršenja pravila:** Zabeležite veće kontradikcije ili kasno uveden novi materijal, ali procenite koliko ozbiljno to utiče na slučaj tima. Ne dovode sva kršenja pravila do automatskog poraza, ali mogu oslabiti uverljivost ili koherentnost tima.

Pravedno suđenje debate

Dobro suđenje znači davanje komparativnih, a ne izolovanih procena. Uvek upoređujte timove jedne sa drugima: postavite sebi pitanje „**Zašto je tim A ispred tima B?**“ Na primer:

- Da li je jedna strana ponudila više analize na istoj tački?
- Da li je jedna strana bolje angažovala i razgradila argumente protivnika?
- Da li je jedna strana ponudila snažnije ponderisanje ili jasnije uticaje?

Primenujte iste standarde na svaki tim. Ako kažnjavate jedan tim zbog slabe analize, pitajte se da li su ostali timovi na toj istoj tački uradili bolje. Izbegavajte nedoslednosti, poput nagrađivanja jednog argumenta zato što deluje intuitivno, a kažnjavanja drugog tima zbog manjka jasnoće.

Izbegavajte suđenje na osnovu instinkta ili ličnih uverenja. Čak i ako se lično slažete sa argumentom, treba ga nagraditi samo ako je dobro objašnjen i podržan u debati. Ostanite neutralni u svom ponašanju tokom runde: izbegavajte klimanje glavom, osmehivanje ili vidljivo reagovanje.

Česta greška je razmišljanje: „*Gotovo su izneli odličnu poentu*“ ili „*Znam šta su hteli da kažu*“. Ako to nisu zaista rekli i jasno objasnili, ne može se računati. Nemojte suditi na osnovu potencijala, sudite na osnovu onoga što se zaista dogodilo.

Razumevanje tereta dokazivanja

U debati, teret dokazivanja predstavlja ono što tim mora da dokaže kako bi njihov argument bio ubedljiv. Tereti mogu proisteći direktno iz same teme ili iz tvrdnji koje timovi uvedu tokom debate. Razumevanje toga ko nosi koji teret i da li ga je ispunio predstavlja centralni deo adjudikacije.

Primer tereta zasnovanog na temi:

Tema: *Ovaj dom bi dao prioritet vakcinaciji građana koji poštuju zakon tokom velike epidemije.*

- Vlada mora dokazati da je ova politika opravdana u uslovima velikih epidemija.
- Ne moraju dokazivati da isključivo građani koji poštuju zakon ikada treba da budu vakcinisani, niti da se ovaj princip primenjuje u svim situacijama.
- Opozicija mora pokazati zašto je davanje prioriteta građanima koji poštuju zakon pod ovim uslovima neopravdano, bilo zato što je neetično, neefikasno ili kontraproduktivno.

Primer tereta zasnovanog na argumentu:

Tema: *Ovaj dom veruje da je društvene mreže donele više štete nego koristi.*

- Ako opozicija tvrdi da društvene mreže omogućavaju svima da izraze svoje mišljenje, time **implicitno preuzima teret** da pokaže zašto je to široko učešće dobro.
- Ako vlada prihvata da se to dešava, ali tvrdi da vodi ka dezinformacijama ili govoru mržnje, teret se ponovo prebacuje na opoziciju.

Primer pogrešnog upravljanja teretom:

Tema: *Ovaj dom veruje da je atentat legitiman alat spoljne politike.*

- Ako vođa opozicije tvrdi da atentat krši međunarodno pravo, a vlada se s tim složi, tada debata mora preći na pitanje da li ta nelegalnost čini atentat nelegitimnim.
- Ako opozicija nastavi samo da ponavlja da je to protivzakonito, bez povezivanja sa objašnjenjem zašto je to problematično, ona ne ispunjava svoj teret.

Kada timovi iznose tvrdnje, sudije moraju pratiti da li te tvrdnje nose implicitni teret dokazivanja — i da li timovi to teret zaista i ispunjavaju. Nije dovoljno samo izneti činjenice; teret je u tome da se pokaže zašto te činjenice imaju značaj u kontekstu debate.

Primeri suđenja

Primer 1: Intervencionističko sudjenje (neispravno)

Tema: *Ovaj dom bi ukinuo ocene u školama*

- **Vlada** tvrdi da ocene izazivaju stres, ali ne objašnjava zašto je taj stres štetan ili značajan.
- **Opozicija** tvrdi da ocene pomažu u identifikaciji učenika koji zaostaju i objašnjava kako to dovodi do boljeg obrazovnog podržavanja.
- Vi lično verujete da je stres veći problem od rupa u proceni i da argument Vlade pogađa više učenika. Ali to nije izneto u debati.

Odluka: Opozicija pobeđuje. Nagrađivanje Vlade bilo bi intervencionističko jer bi sudija dopunjavao rezonovanje koje nije izneto.

Primer 2: Prihvatljivo komparativno sudjenje (tesna debata)

- I Vlada i Opozicija iznose jasne argumente.
- **Vlada** objašnjava kako stres dovodi do lošijeg akademskog uspeha i narušenog mentalnog zdravlja.
- **Opozicija** objašnjava kako ocene pomažu nastavnicima da usmere resurse.
- Vi zaključujete da je broj učenika pogođenih stresom veći i da su posledice jasno upoređene i obrazložene.

Odluka: Fer je dodeliti pobedu Vladi ako su razmera i uticaj eksplicitno vagani i opravdani u govorima.

Primer 3: Napredno komparativno vaganje

- **Vlada** objašnjava da stres pogađa veći broj ljudi.
- **Opozicija** to priznaje, ali tvrdi da je šteta koju trpe učenici koji zaostaju zbog manjka evaluacije daleko ozbiljnija od niskog stresa koji oseća veća grupa. Nude bolje objašnjene i primere.

Odluka: Opozicija pobeđuje. Oni prepoznaju protivnički argument, direktno ga važu u odnosu na svoj i daju bolje opravdanje zašto je njihov uticaj značajniji.

Ovi primeri ilustruju da je linija između intervencije i dobrog sudjenja suptilna. Čak se i iskusne sudije mogu boriti sa tim. Ključ je uvek pitati:

- *Da li su to jasno rekli?*
- *Da li su objasnili zašto to više znači?*

Ako nisu, ne pretpostavljajte umesto njih. Neka debateri vode debatu. Vaš posao je da sudite o toj debati — ni više, ni manje.

Panel-sudjenje i ponašanje pomoćnih sudija

U nekim rundama, debate ocenjuje panel: jedan glavni sudija (Chair) i dva ili više pomoćnih sudija (Wings). Glavni sudija vodi diskusiju i daje usmenu odluku (Oral Adjudication – OA), dok pomoćne sudije doprinose razmatranju i daju podržavajuće evaluacije.

Kao pomoćna sudija, vaša je odgovornost da nezavisno zapišete svoj plasman i obrazloženje pre nego što diskusija počne. Tokom razmatranja:

- Dajte jasne i sažete komentare.
- Fokusirajte se na komparativno rezonovanje, koji tim je dobio koji kleš i zašto.
- Izbegavajte prepričavanje cele debate; umesto toga rezimirajte ključne faktore koji su oblikovali vašu odluku.
- Sa poštovanjem razmotrite druga gledišta, naročito obrazloženje glavnog sudije. Neslaganja su prirodna, ali treba da se rešavaju kroz struktuiranu i logičnu diskusiju.

Razilaženje sa panelom (zadržavanje drugačije odluke od većine) treba da se desi samo ako imate jasne, dobro obrazložene i nepomirljive razloge za to. Nije prihvatljivo razići se zbog lične intuicije ili neodređene nelagodnosti prema odluci većine.

Panel-sudjenje nije takmičenje između sudija. Cilj je da se zajednički donese što pravednija odluka i da se modeluje konstruktivna, respektabilna diskusija kakvu očekujemo i od debatera.

Davanje usmene odluke (Oral Adjudication – OA)

OA je objašnjenje odluke koje sudija daje timovima nakon runde. To je istovremeno i opravdanje ishoda i edukativni trenutak.

Struktura efikasne OA:

1. Opšti komentari: Počnite sa 1–2 napomene koje važe za sve timove, npr. potreba za boljim vaganjem, uokviravanjem ili relevantnošću.

2. Jasno izlaganje plasmana: Nedvosmisleno saopštite redosled: „*Prvo mesto: Closing Opposition, drugo mesto: Opening Government...*“
3. Pregled debate: Istaknite glavne kleševe i objasnite kako se svaki tim pokazao u tim oblastima. Zadržite hronološki i komparativni pristup.
4. Poziv na pitanja: Ljubazno omogućite kratka pojašnjavajuća pitanja. Jasno stavite do znanja da OA nije pregovaranje niti nastavak debate. Izbegavajte odbrambeni ton ili nejasne formulacije.

Dobra OA pomaže debaterima da razumeju šta je bilo presudno, šta je ubedilo panel i kako mogu da se poboljšaju. Treba da bude transparentna, iskrena i izložena u mirnom, neutralnom tonu.

Davanje individualnog feedbacka

Nakon OA, može se ponuditi i individualni feedback — ali samo ako ga studenti zatraže. Ovaj vid jedan-na-jedan feedbacka nije obavezan, ali može biti izuzetno vredan kada se uradi na pravi način.

Prilagodite komentare nivou govornika:

- **Za početnike:** fokusirajte se na strukturu, jasnoću, tempo i udobnost pri izlaganju.
- **Za srednje iskusne govornike:** razgovarajte o angažmanu, vaganju, uokviravanju argumenata i efikasnosti pobijanja.
- **Za napredne debaterne:** govorite o dubljoj strategiji — prioritizaciji sudara(kleševa), pozicioniranju u debati i frejmingu

Ohrabrite studente sa manjkom samopouzdanja ističući vidljiv napredak. Pohvalite stvari poput veće tečnosti, boljeg držanja ili unapređenog upravljanja vremenom.

Formulišite komentare konstruktivno: umesto da kažete „*Tvoj govor je bio haotičan*“, recite „*Tvoja struktura je bila pomalo teška za praćenje — pokušaj da započneš izlaganje kratkim pregledom svojih glavnih poena.*“

Saveti za davanje feedbacka:

- Koristite „**sendvič metodu**“: započnite pozitivnom opaskom, zatim ponudite ključnu sugestiju za poboljšanje i završite ohrabrenjem.
- Podstaknite **samorefleksiju**: pitajte studente „*Šta misliš da ti je dobro išlo?*“ ili „*Šta ti je bilo najteže u ovoj rundi?*“
- Uvek imajte cilj da motivišete: čak i kada ste kritični, ostavite studentima osećaj da su sposobni da napreduju.

Podsetite studente da su greške normalne. Svaki dobar debater se u nekom trenutku borio sa strukturom, tremom, vremenom ili sadržajem. Normalizujte to i ponudite konkretne, male sledeće korake. Napredak u debati dolazi iz prakse i feedbacka — a ne iz savršenstva od prvog dana.

Debate turniri: struktura i učešće

Debatni turniri studentima pružaju priliku da testiraju svoje veštine, upoznaju vršnjake iz različitih regiona ili zemalja i razvijaju se kao govornici. Bilo lokalni ili međunarodni, turniri pomažu studentima da izgrade motivaciju, steknu iskustvo javnog nastupa pod pritiskom i razviju sposobnost brzog reagovanja na nepoznate argumente. Društveno iskustvo upoznavanje drugih koji dele ljubav prema idejama i diskusiji jednako je dragoceno. Turniri nisu samo takmičenja, već ključne prekretnice u razvoju studenta kao debatanta.

Kako funkcionišu debatni turniri

Turniri se sastoje iz dve faze: **in-rounds** i **out-rounds**.

- U *in-rounds* fazi, svi timovi učestvuju u oko pet debata. U svakoj rundi timovi se rangiraju od 1. do 4. mesta. Rangovi se pretvaraju u poene: 3 za 1. mesto, 2 za 2. mesto, 1 za 3. i 0 za 4. mesto. Prva runda se uparuje nasumično, ali nakon toga turniri koriste *power-pairing* — timovi se uparuju sa drugima sa sličnim brojem poena. Ovo osigurava da jači timovi imaju adekvatan nivo izazova.
- Poslednje runde su često „tihe“ (*silent rounds*), što znači da se rezultati ne objavljuju odmah kako bi se sprečilo strateško ponašanje. Nakon *in-rounds*, najbolji timovi ulaze u tzv. *break* i prolaze u eliminacione runde (*out-rounds*) — četvrtfinale, polufinale ili finale. U eliminacionim rundama dva tima iz svake debate prolaze dalje dok se u finalu ne odluči pobednik.

Svaki govornik dobija i spiker poene, individualne ocene za svoj nastup. One se objavljuju nakon turnira, a najbolji govornici često dobijaju nagrade.

Ballot je formular (onlajn ili fizički) koji sudije koriste da zabeleže rezultate jedne debate. On uključuje rangiranje timova i individualne ocene govornika.

Sve ovo vodi tzv. *Tab*, softver za turnir koji prati uparivanja, poene, rangiranja i *break*.

U *British Parliamentary (BP)* debatama, teme (*motions*) se objavljuju 15 minuta pre svake runde. Timovi se pripremaju bez pristupa internetu.

Formati i kategorije turnira

Turniri se razlikuju po svojoj strukturi i po tome ko može da učestvuje.

Open turniri omogućavaju svima da se prijave, bez obzira na institucionalnu pripadnost. Ovi turniri su naročito česti u *BP* formatu. Timovi se prijavljuju direktno, a debatanti mogu dolaziti iz različitih škola ili čak zemalja. Na turnirima sa velikom potražnjom mogu se koristiti selekcion sistemi ili lutrija.

Intervarsity (IV) turniri ograničeni su na škole, univerzitete ili klubove. Timove nominuju njihove institucije, a broj mesta može biti ograničen. Prestižni događaji poput World Universities Debating Championship (WUDC) i European Universities Debating Championship (EUDC) funkcionišu po ovom modelu. Institucije često moraju da poštuju N-1 pravilo — da pošalju jednog sudiju manje nego što šalju timova.

Da bi se promovisala pravičnost i inkluzivnost, turniri često imaju dodatne kategorije:

- Novice kategorija: za debatante u prvoj ili drugoj godini takmičenja. Iako učestvuju u istim rundama kao i ostali, mogu se kvalifikovati za posebno finale i nagrade za govornike.
- ESL (English as a Second Language) kategorija: za studente čiji maternji jezik nije engleski. ESL timovi mogu ući u break i u open rundama i u ESL eliminacionim rundama, a najbolji ESL govornici se posebno nagrađuju.

Ove kategorije osiguravaju ravnopravnije uslove takmičenja i omogućavaju većem broju debatanta da dožive uspeh i priznanje.

Kako se prijaviti za turnir

Prijava obično podrazumeva popunjavanje kratkog formulara i plaćanje kotizacije. Za open turnire, timovi se prijavljuju sami. Za IV turnire, prijave podnosi institucija. Ako se klub prijavljuje kao deo škole ili univerziteta, koordinator bi trebalo da:

- proveriti koliko je slotova dodeljeno instituciji
- organizuje internu selekciju ako je potrebno,
- izabere ko će suditi i ko će predvoditi delegaciju,
- prikupi informacije o govornicima i podnese prijavu na vreme.

Objave o turnirima se najčešće nalaze na društvenim mrežama ili se šalju preko debatnih mreža. Većina koristi jednostavne formulare, poput Google Forms. Potvrdni mejlovi obično sadrže informacije o dolasku, rasporedu i dodatnim pravilima.

Gde pronaći turnire

Klubovi mogu da saznaju za lokalne i međunarodne turnire kroz više kanala:

- praćenjem nacionalnih debatnih organizacija na društvenim mrežama,
- pridruživanjem regionalnim grupama i mrežama (*WhatsApp, Discord, Facebook*),
- traženjem preporuka od iskusnijih klubova,
- praćenjem sajtova i stranica velikih turnira poput WSDC, WUDC, Oxford IV, Cambridge IV ili Belgrade Open.

Počenicima se preporučuje da krenu sa manjim, lokalnim događajima. Oni pružaju pristupačnije i manje zastrašujuće okruženje u kojem novi debatanti mogu da steknu iskustvo.

Pravila ponašanja i očekivanja

Pravila turnira se mogu malo razlikovati u zavisnosti od formata, ali nekoliko osnovnih očekivanja važi svuda:

- Uvek dolazite na vreme. Kašnjenje može dovesti do diskvalifikacije.
- Poštujte redosled govora i vremenska ograničenja.
- Isključite telefone tokom pripreme i rundi.
- Ponašajte se s poštovanjem prema sudijama, protivnicima i volonterima.
- Ne raspravljajte se o ishodu i ne žalite se na rezultate.
- Sačekajte da završi obrazloženje presude pa tek onda postavljajte pitanja sudijama — i to na uljudan način.

Debata jeste takmičarska, ali kultura treba da ostane gostoljubiva, naročito prema novim učesnicima. Sportsko ponašanje se očekuje u svakom trenutku.

Priprema učenika za prvi turnir

Prvi turnir može izgledati zastrašujuće, ali dobra priprema može ga učiniti uzbudljivim iskustvom. Koordinator treba da simuliraju uslove turnira tokom sesija u klubu: vremenski ograničeni govori, kratko vreme za pripremu i nepoznane teme. Vežbanje logistike i emocionalne dinamike turnira pomaže učenicima da se osećaju spremno.

Pre odlaska, prođite sa učenicima kroz sledeće:

- Šta je **power-pairing** i kako utiče na protivnike protiv kojih debatuju,
- kako funkcioniše **tab sistem**,
- Šta znače **speaker points** (bodovi za govornike),
- kako se određuju **break** i eliminacione runde.

Takođe razgovarajte o bontonu, kako tražiti povratnu informaciju, kako reagovati ako neka runda prođe loše i kako pružiti podršku saigračima između rundi.

Nakon događaja, organizujte razgovor o turniru. Ova refleksija pomaže učenicima da obrade ono što su doživeli, učvrste ono što su naučili i postave ciljeve za sledeći događaj. Korisna pitanja za razmišljanje uključuju:

- Šta vas je iznenadilo?

- Koja runda vam je najbolje prošla?
- Šta je bilo teško?
- Koju veštinu sada želite da razvijate?

Ovakva analiza gradi otpornost i pomaže novim debatantima da ostanu motivisani čak i ako prvi rezultati nisu bili savršeni. Uspeh na turnirima je često dugoročan proces. Ključno je pomoći učenicima da vide napredak, a ne samo rezultate.

Kako organizovati debatni turnir

Dobro organizovan turnir deluje jednostavno za učesnike ali iza toga stoji detaljno planiranje. Ovaj vodič prolazi kroz ceo proces organizacije turnira u BP formatu, od početnog planiranja do ceremonije dodele nagrada. Napisan je za organizatore početnike i ne zahteva prethodno iskustvo u vođenju događaja.

Snažno se preporučuje da imate osobu za podršku koja već ima iskustva u organizaciji turnira i koja vas može savetovati tokom procesa.

1. Početno planiranje: definisanje turnira

Pre nego što izađete u javnost sa najavama, definišite ključne karakteristike turnira. Ove osnovne odluke oblikuju svaki sledeći korak u planiranju:

- **Datum i mesto:** Obezbedite prostor na vreme. Potrebno vam je dovoljno učionica za debate, sala za najave i pristup toaletima i zajedničkim prostorijama. Uvek proverite radno vreme prostora — neke škole ili fakulteti se zatvaraju ranije nego što očekujete. Rezervišite dodatnih 1–2 sata nakon planiranog završetka zbog mogućih kašnjenja.
- **Format:** Ovaj vodič se fokusira na *British Parliamentary (BP)*, ali uvek precizno navedite format u planiranju i javnim materijalima.
- **Tip:** Da li će to biti otvoreni turnir (dostupan svim timovima)? Da li je namenjen srednjim školama, univerzitetima ili mešovitim nivoima? Da li će se debate voditi na engleskom ili na lokalnom jeziku?
- **Maksimalan broj timova:** Procena koliko timova možete da ugostite. Svaka runda u BP zahteva 1 prostoriju i najmanje 1 sudiju (idealno 3) na 4 tima. Ako imate 10 prostorija i dovoljno sudija, možete primiti do 40 timova.
- **Smeštaj i hrana:** Odlučite da li ćete obezbediti obroke i/ili smeštaj za učesnike. Za male, lokalne događaje ovo nije nužno, ali za regionalne ili nacionalne turnire to je ključni deo pristupačnosti i gostoprimstva.

2. Budžet i kotizacija

Kada definišete strukturu, napravite jasan budžet kako biste izračunali održivu kotizaciju. Troškovi mogu uključivati:

- Iznajmljivanje prostora (ako nije besplatno)
- Ručak ili druge obroke
- Posebne dijetalne opcije (vegetarijanske, veganske, alergije)
- Štampane materijale: balote, bedževe, oznake

- Pehare i medalje (čak i za male događaje — mogu biti simbolični, ali treba da postoje)
- Potrepštine: papir, olovke, produžni kablovi, užine, kese za đubre

Za veće turnire:

- Smeštaj za CA tim (Chief Adjudication team) ili nezavisne sudije
- Naknada putnih troškova za nezavisne adjudikatore

Savet: dodajte rezervu od 10–15% na planirani budžet. Neočekivani troškovi se uvek pojave.

3. Formiranje organizacionog tima

Glavni sudijski tim (CA tim) odgovoran je za salokaciju i nadzor sudija na turniru. Njihovi zadaci uključuju pripremu i proveru tema, kontrolu kvaliteta sudija, preraspodelu panela kada je potrebno i rešavanje sporova. Tipičan CA tim čini tri do pet iskusnih debatnih sudija ili trenera, pri čemu je poželjno da barem jedan član bude eksterni radi nepristrasnosti. Oni takođe vode obuke za sudije i mogu suditi u rundama.

Tab tim vodi rezultate, rasporede i rang-liste pomoću softvera kao što je *Tabbycat*. Oni unose listiće, objavljuju parove za runde i spiker-tabove, i tesno sarađuju sa CA timom kako bi obezbedili tačne i pravovremene informacije. Pouzdan tab tim treba da ima najmanje dvoje ljudi koji poznaju softver. Ako u timu nema dovoljno iskustva, obratite se nacionalnoj debatnoj organizaciji za podršku.

Konvenor (ili direktor turnira) odgovoran je za celokupno funkcionisanje događaja. On koordinira logistiku, vodi računa o rasporedu, komunicira sa timovima i sudijama i rešava probleme kada nastanu. Konvenor obezbeđuje da događaj ide po planu i da svi učesnici dobijaju jasne i dosledne informacije tokom celog dana.

Sudijski pool obično se sastoji od tri grupe:

- volonterske sudije, često iz institucije domaćina (npr. bivši studenti ili stariji članovi kluba);
- institucionalne sudije, obezbeđene po pravilu *N-1* (jedna sudija manje od broja timova koje institucija prijavi);
- nezavisne sudije, iskusni debatni arbitri čije troškove pokrivaju organizatori.

Članovi CA i Tab tima često takođe sude. Sudije treba raspoređivati prema iskustvu, pri čemu se najiskusniji paneli dodeljuju zahtevnijim rundama.

Volonteri su ključni za logistiku: prikupljanje listića, usmeravanje po prostorijama, registraciju, tehničku podršku i distribuciju hrane. Važno je napraviti jasan raspored volontera i održati uvodnu obuku pre početka turnira. Uvek odredite jednog ili dva „slobodna“ volontera za nepredviđene zadatke, poput tehničkih problema ili izostanka sudije.

4. Objavljivanje turnira

Kada najavljujete turnir, potrebno je napraviti jasnu i informativnu javnu objavu koja uključuje:

- naziv turnira i instituciju domaćina,
- datume i lokaciju,
- format i nivo učesnika (npr. BP, srednjoškolski/univerzitetski, kategorija za početnike),
- broj preliminarnih rundi i vrstu „brejka“ (npr. u finale, polufinale ili četvrtfinale),
- kotizaciju i podatke o uplati,
- pravila o sudijama (npr. primena N-1 pravila ili oslanjanje na volonterske sudije),
- rok za registraciju i link ka formularu,
- kontakt informacije za pitanja.

Opcionalno: priložite ili stavite link ka *Info Pack*-u sa svim detaljima o događaju.

5. Sponzorstva (opciono)

Ako planirate da obezbedite sredstva putem sponzorstva, počnite na vreme. Čak i mala, nenovčana donacija (poput grickalica, svesaka, flašica za vodu) može značajno poboljšati iskustvo učesnika na turniru.

U predlogu sponzoru obavezno navedite:

- Šta sponzor dobija: vidljivost logotipa, pominjanje tokom događaja, promocija na flajerima i društvenim mrežama.
- Šta tražite: novac, hranu, materijale, tehničku podršku i slično.

6. Planiranje rasporeda turnira

Napravite realističan raspored koji kombinuje strukturu i fleksibilnost. Uvek ostavite vremenske rezerve između rundi.

Jedna runda obično uključuje:

- ~60 minuta za govore
- ~15–20 minuta za odlučivanje sudija
- ~15 minuta za usmeno obrazloženje odluke

Takođe uključite vreme za:

- Brifinge za sudije i debaterere
- Otvaranje i zatvaranje turnira

- Pauze za ručak i kraće odmore
- Objavu timova koji prolaze u eliminacione runde („break announcement“)

Primer jednodnevnog rasporeda turnira (3 runde + finale):

09:30–10:00 – Registracija

10:00–10:30 – Brifinzi za sudije i debatere

10:30–12:15 – Runda 1

12:15–14:00 – Runda 2

14:00–15:00 – Pauza za ručak

15:00–16:45 – Runda 3

16:45–17:15 – Objavljivanje prolaznih timova

17:30–18:45 – Veliko finale

19:00–19:30 – Dodela nagrada i ceremonija zatvaranja

Primer dvodnevnog rasporeda turnira (5 rundi + polufinale + finale):

Dan 1

09:30–10:00 – Registracija

10:00–10:30 – Brifinzi

10:30–12:15 – Runda 1

12:15–14:00 – Runda 2

14:00–15:00 – Pauza za ručak

15:00–16:45 – Runda 3

17:00–18:45 – Runda 4

Dan 2

09:30–10:00 – Registracija

10:00–11:45 – Runda 5

11:45–12:15 – Objavljivanje prolaznih timova

12:15–13:45 – Polufinale

13:45–14:45 – Pauza za ručak

14:45–16:15 – Veliko finale

16:30–17:00 – Dodela nagrada i ceremonija zatvaranja

7. Proces registracije

Koristite Google Form ili sličan sistem za prijave kako biste prikupljali sledeće podatke:

- Puna imena članova tima
- Naziv institucije ili škole
- Dijetalne i potrebe vezane za pristupnost
- Kontakt informacije (email, telefon)
- Imena sudija i njihovo iskustvo u suđenju

Organizujte prijave kroz posebne liste za:

- Timove
- Sudije
- Volontere
- Uplate (primljene / na čekanju)

Redovno pratite prijave kako biste imali pregled kapaciteta i obaveza.

8. Naplata kotizacija i refundacije

Kada primite uplatu:

- Potvrdite prijem mejlom odmah.

- Vodite evidenciju o statusu uplata.

Predlog politike refundacije:

- Pun povraćaj – ako se otkaže više od mesec dana pre događaja.
- Bez povraćaja – ako se otkaže manje od mesec dana (osim u slučaju vanrednih okolnosti).

Savet: Postavite rok za uplate ranije od roka koji imate prema dobavljačima, kako biste izbegli probleme s gotovinom i otkazivanja u poslednjem trenutku.

9. Hrana i katering

Obezbedite dobavljača hrane najmanje dve nedelje unapred. Ključni detalji:

- Vreme dostave
- Pakovanje (prednost imaju obroci u kutijama)
- Posebne dijetalne potrebe (jasno obeležene opcije za alergije, vegane itd.)

Šaljite konačne brojeve 3–5 dana pre događaja.

10. Trofeji i nagrade

Planirajte trofeje na vreme da biste imali dovoljno vremena za naručivanje:

- Trofeji za najbolje timove (Open, Novice, ESL kategorije).
- Medalje za najboljih 5–10 govornika.
- Simbolične nagrade (npr. štampane diplome ili prilagođeni tokeni) za manje interne turnire.

11. Planiranje društvenog događaja (opciono)

Društveni događaji su česti na univerzitetskim turnirima, ali nisu obavezni posebno ne kod turnira koje organizuju škole. Ako odlučite da ga organizujete:

- Izaberite neformalni prostor (kafić, studentski centar itd.).
- Jasno podelite informacije o vremenu, lokaciji i eventualnim starosnim ograničenjima.
- Obezbedite uključivu i opuštenu atmosferu.

Ceremonija dodele nagrada može biti spojena sa društvenim događajem.

12. Tehnička oprema i logistika

Pripremite i testirajte svu logistiku pre turnira:

- Odštampani baloti
- Oznake za prostorije, strelice i bedževi
- Produžni kablovi, rezervna tehnika
- Hemijske, papiri, užina, voda za volontere
- Kese za đubre, salvete, sredstva za čišćenje

Sve spakujte unapred i jasno obeležite.

13. Dan turnira

1. Postavljanje (dolazak 60–90 minuta ranije)

Organizacioni tim i volonteri treba da stignu na lokaciju najmanje 60–90 minuta pre početka registracije. U tom periodu:

- Postavite jasnu signalizaciju – odštampane strelice ili postere za registraciju, sale, toalete i prostor za pripremu.
- Pripremite tab sobu – obezbedite punjene laptopove, produžne kablove, punjače, Wi-Fi i pristup tab softveru (npr. Tabbycat). Testirajte projektor i deljenje ekrana u sali za objave.
- Brifujte volontere – kratak sastanak za raspodelu zadataka i pregled rasporeda. Svaki volonter treba da zna svog nadređenog i način prijavljivanja problema (npr. WhatsApp ili Signal grupa). Dodelite 1–2 „plutajuća“ volontera za hitne situacije (tehničke greške, promene sala).

2. Registracija: dočekivanje učesnika

Kada timovi i sudije počnu da stižu, prijavni sto mora da radi brzo i ljubazno.

- Check-in: Označite svaki tim i sudiju pri dolasku. Ako koristite online listu, ažurirajte je uživo. Zabeležite odsutne odmah.
- Kasne uplate i promene: Ako ih dozvoljavate, neka jedna osoba bude zadužena isključivo za to. Odmah ažurirajte imena u tab sistemu da izbegnete greške.
- Nedostaju timovi ili sudije: Odmah obavestite tab i CA tim. Pripremite swing tim (volonteri ili manje iskusni sudije) da uđu ako broj timova nije paran.

3. Otvaranje

Ceremonija otvaranja treba da bude kratka i dinamična (20–25 minuta).

- Uvodna reč: Konvenor ili domaćin pozdravlja učesnike, zahvaljuje se volonterima i stvara pozitivnu atmosferu.

- Predstavljanje tima: Predstavite CA tim, tab tim i organizacioni tim. Ako imate sponzore ili partnere, spomenite ih.
- CA briefing: Član CA tima objašnjava format, pravila i očekivanja. Podsetite na bonton, praćenje vremena i standarde ponašanja.
- Po potrebi, sudije i govornici mogu biti razdvojeni na paralelne briefinge radi efikasnosti.

4. Debatne runde i suđenje

Svaka runda treba da prati jasan ciklus:

- Objava parova: Tab tim objavljuje parove preko projektora ili online taba. Uključite sale i panele sudija.
- Baloti: Sudije preuzimaju balote pre nego što odu u sale. Organizujte sto za balote sa olovkama i rezervama.
- Posle runde:
  - Sudije popunjavaju balote i vraćaju ih u roku od 15 minuta.
  - Volonteri mogu pomagati u prikupljanju balota da bi se smanjilo kašnjenje.
  - Sudije daju presudu (OA) tek nakon predaje balota.
- Unos rezultata: Tab tim odmah unosi rezultate i govorne poene. CA tim u međuvremenu prati kvalitet sudija i reaguje po potrebi.
- Ponovite: Objavite parove za sledeću rundu što brže moguće.

Saveti za održavanje rasporeda:

- Započnite svaku rundu na vreme, čak i ako tim kasni.
- Identifikujte sudije koje često kasne sa balotima ili OA, razgovarajte sa njima i pažljivo ih alocirajte

5. Objavljivanje brejka, finala i nagrada

Nakon poslednje preliminarne runde:

- Objava brejka: Okupite sve učesnike i objavite sudije i timove koji prolaze u nastavak takmičenja.
- Finalna sala: Za finale koristite najbolju prostoriju (amfiteatar, veliku učionicu). Organizujte sedenje za goste, sudije i finaliste.
- Ceremonija dodele nagrada:
  - Najbolji govornici (Top 5 ili Top 10)
  - Najbolji novice ili ESL govornici (ako je primenljivo)

14. Završne aktivnosti nakon turnira

Posle završetka događaja, posao još nije gotov:

- Objavite tab: U roku od 24–48 sati objavite konačan plasman timova i bodove govornika na sajtu, društvenim mrežama ili putem mejla. Objavljujte fotografije samo uz prethodnu saglasnost.
- Zahvalite se timu: Javno i privatno zahvalite volonterima, CA timu i tab timu. Kratka lična poruka puno znači.
- Objavite fotografije i istaknute trenutke: Podelite slike ili snimke događaja (ako postoji saglasnost). Odlično služe za promociju i kao uspomena.
- Feedback forma: Ako je moguće, pošaljite kratak post-event upitnik učesnicima da ocene iskustvo. Ovo pomaže u unapređenju budućih turnira.

ORGANIZACIONA TURNIRSKA CHECKLISTA

PRE TURNIRA

Definisanje detalja (3 meseca unapred)

- Odlučite o formatu turnira (npr. BP)
- Izaberite tip događaja (otvoren, srednjoškolski/univerzitetski)
- Potvrdite datume i rezervišite prostor (sale za runde, sala za objave, toaleti)
- Odlučite o broju rundi i strukturi brejka (npr. 3+finale, 5+polufinale+finale)
- Procijenite kapacitet timova prema dostupnim prostorijama i broju sudija
- Procijenite troškove i odredite kotizaciju

Formiranje timova (2–3 meseca unapred)

- Imenovati konvenora/direktora turnira
- Pozvati CA tim (3–5 članova, idealno bar jednog eksternog)
- Formirati tab tim (bar jedan iskusan sa Tabbycat-om)
- Početi sa regrutacijom volontera

Otvaranje registracije (2 meseca unapred)

- Objaviti javni poziv
- Pokrenuti Google formu za prijave
- Voditi evidenciju uplata (tabela ili tab lista)
- Jasno definisati politiku povraćaja novca

Logistika (3–4 nedelje unapred)

- Izabrati pouzdanog catering dobavljača i potvrditi isporuku pakovanih obroka
- Obezbediti označene opcije za posebne dijetetske potrebe
- Naručiti nagrade
- Rezervisati neformalno mesto za druženje (opciono)

Priprema materijala (2–3 dana unapred)

- Odštampati balote, vodiče za sudije i obrasce za povratne informacije
- Pripremiti oznake za prostorije i strelice za pravac kretanja
- Spakovati produžne kablove, punjače, olovke, papir, užinu, salvete, kese za smeće i vodu
- Obeležiti i organizovati materijale radi bržeg pristupa

DAN TURNIRA

Priprema

- Postaviti oznake (registracija, prostorije, toaleti)
- Organizovati tab sobu (laptopovi, punjači, Wi-Fi)
- Brifovati volontere i dodeliti „floater-e“

Registracija

- Prijaviti timove i sudije
- Evidentirati odsutne i obezbediti „swing“ timove
- Rešiti poslednje zamene članova ili kašnjenja u plaćanju

Otvaranje (maks. 25 min)

- Dobrodošlica od strane konvenora ili institucije domaćina
- Predstavljanje CA, tab i organizacionog tima
- Brifing CA tima za sudije i debatore (paralelno, po potrebi)

Runde

- Objaviti parove na vreme
- Prikupiti balote pre davanja usmenih adjudikacija
- Odmah unositi rezultate

Posle poslednje preliminarne runde

- Organizovati objavu brejka
- Održati polufinale/finale u najboljoj sali
- Organizovati ceremoniju dodele nagrada: najbolji timovi, govornici, novice/ESL ako je primenljivo

POSLE TURNIRA

Završne aktivnosti (2–3 dana posle)

- Objaviti konačan tab sa plasmanom timova i govornika (mejl ili društvene mreže)
- Podeliti fotografije ili snimke samo ako je prethodno dobijena saglasnost
- Javno se zahvaliti volonterima, CA timu, sudijama i sponzorima
- Poslati lične poruke zahvalnosti CA i tab tim
- Opcionalno: poslati kratak upitnik za povratne informacije učesnicima

Upotreba debate u nastavi

Za detaljna objašnjenja debate i teorije, pogledajte **Debatni priručnik: Radionice za početnički kurs debate**.

Debata je jedno od najučinkovitijih nastavnih sredstava za podsticanje učenika da se aktivno uključe u nastavu, razvijaju komunikacijske veštine i kritički razmišljaju o stvarnim problemima.

Ovo poglavlje namenjeno je srednjoškolskim nastavnicima koji žele da isprobaju debatu na času, bez prethodnog iskustva sa formatima ili metodologijom debate.

Bez obzira na to da li je cilj časa da bude interaktivniji, da se podstakne glas učenika ili da se razvijaju tzv. „meke veštine“, ovaj vodič sadrži sve što je potrebno da se započne. Aktivnosti su osmišljene tako da stanu u standardni čas od 45 minuta.

Debatne aktivnosti aktivno uključuju sve učenike, razvijaju govorne i logičke sposobnosti, produbljuju razumevanje gradiva kroz analizu i podstiču poštovanje i strukturisanu diskusiju.

Debata u učionici (mini-format)

Ova aktivnost od 5 koraka odgovara jednom času od 45 minuta. Ne zahteva prethodnu obuku i može se prilagoditi bilo kojem predmetu.

Korak 1: Odabir teme

Izaberite tvrdnju povezanu sa nastavnim sadržajem ili nešto o čemu učenici imaju stav. Dobre teme su:

- debatabilne (postoje razumni argumenti za obe strane),
- konkretne,
- prilagođene uzrastu.

Primeri po predmetima:

- Građansko: „Glasanje bi trebalo da bude obavezno.“
- Istorija: „Francuska revolucija je nanela više štete nego koristi.“
- Nauka: „Fosilna goriva treba zabraniti do 2035.“
- Književnost: „Romeo i Julija su sami krivi za svoju tragediju.“
- Etika: „Nije ispravno držati životinje u zoološkim vrtovima.“
- Mediji: „Upotreba društvenih mreža treba da bude ograničena ispod 16 godina.“

Korak 2: Podela u timove

- Podelite učenike u dva tima: **Propozicija** (za temu) i **Opozicija** (protiv teme).

- Idealno, svaki tim ima tri govornika, ali to se može prilagoditi broju učenika.
- Timove možete odrediti nasumično ili dozvoliti učenicima da biraju prema svojoj sigurnosti.

Korak 3: Priprema

- Dajte timovima 10–15 minuta da osmisle argumente i dogovore redosled govornika (prvi, drugi, treći).
- Mogu zapisivati ključne tačke i raditi timski.
- Ako je vreme ograničeno, možete zadati temu na prethodnom času kao domaći zadatak kako bi učenici došli pripremljeni.

Korak 4: Održavanje debate

Koristite ovu osnovnu strukturu:

- 3 govornika po timu
- Svaki govornik govori 2–3 minuta
- Govori se smenjuju: Propozicija 1, Opozicija 1, Propozicija 2, Opozicija 2, Propozicija 3, Opozicija 3
- Opcionalno: pauze od 1 minut između govora za koordinaciju tima

Korak 5: Diskusija i refleksija

Nakon debate, dajte povratne informacije. Fokusirajte se na ono što su učenici dobro uradili, jasni argumenti, jaki primeri, samouvereno izlaganje i blago sugerišite na čemu mogu da rade dalje.

Debatne aktivnosti

Nije vam potreban debatni tim niti celo odeljenje vremena da biste uneli debatu u učionicu. Mnoge kratke i dostupne aktivnosti mogu pomoći učenicima da vežbaju kritičko razmišljanje, govorništvo, slušanje i rasuđivanje za samo 10 do 20 minuta. Ovi formati su jednostavni za sprovođenje, prilagodljivi različitim uzrastima i predmetima i zahtevaju malo ili nimalo pripreme. Evo nekoliko praktičnih metoda:

1. Linija slaganja/neslaganja

Izaberite izjavu i pročitajte je naglas, na primer:

- „Domaći zadaci bi trebalo da budu opcioni.“
- „O istorijskim ličnostima treba suditi po današnjim moralnim standardima.“
- „Svi bismo trebalo da budemo vegetarijanci.“
- „Video igre su štetne za mlade.“
- „Novac donosi sreću.“
- „U redu je slagati ako to štiti nečija osećanja.“
- „Klimatske promene treba da budu svetski prioritet broj jedan.“

- „Ocene motivišu učenike da uče.“

Učenici se fizički postavljaju duž zamišljene linije u učionici, gde je jedan kraj označen kao „Snažno se slažem“, a drugi „Snažno se ne slažem“. Nakon što izaberu svoj položaj, svaki učenik objašnjava svoje razloge. Kako se iznose novi argumenti, ohrabruju se da promene mesto na liniji ako im se mišljenje promeni.

Ova metoda podstiče aktivno slušanje i otvorenost, a posebno je efikasna za diskusije o etičkim dilemama, društvenim pitanjima ili vrednosnim temama.

Počnite sa lakšim ili ličnim temama (npr. „Leto je bolje od zime“) pre nego što pređete na složenije ili kontroverznije.

2. Da/Ne debate u parovima

Podelite učenike u parove i dodelite im suprotne strane povodom jedne tvrdnje, na primer:

- „Telefoni bi trebalo da budu dozvoljeni u učionici.“
- „Istraživanje svemira je bacanje novca.“
- „Knjige su bolje od filmova.“
- „Novac donosi sreću.“
- „Građani bi trebalo zakonski da budu obavezni da glasaju.“
- „Pogrešno je koristiti životinje u naučnim testiranjima.“

Svaki učenik dobija 2–3 minuta da iznese svoj stav, nakon čega sledi brza otvorena diskusija ili zamena uloga, gde učenici sada brane suprotan stav. Takođe, možete zamoliti parove da glasaju o tome čiji su argumenti bili ubedljiviji.

3. Debata kroz uloge (Role Play Debates)

Umesto da govore u svoje ime, učenici preuzimaju uloge istorijskih ličnosti, književnih junaka, javnih funkcionera ili izmišljenih likova. Ovo je posebno korisno u predmetima poput istorije, književnosti, građanskog ili nauke.

Primeri:

- Na času istorije: general, pacifista i političar debatuju da li treba ući u rat.
- Na času književnosti: Romeo, Julija i sveštenik debatuju da li ljubav treba da ima prednost nad porodicom.
- Na času građanskog: gradonačelnik, učenik i roditelj debatuju da li treba spustiti starosnu granicu za glasanje na 16 godina.
- Na času nauke: naučnik, donosioc odluka i rudar debatuju da li treba zabraniti fosilna goriva.

Debate kroz uloge omogućavaju učenicima da istraže više različitih perspektiva, dok istovremeno produbljuju svoje znanje iz određenog predmeta. Mogu biti unapred pripremljene (skriptovane) ili spontane, u zavisnosti od razreda.

Saveti za uspeh

Vođenje debate u učionici može u početku delovati izazovno ali postaje lakše sa svakim novim pokušajem. Evo nekoliko jednostavnih saveta koji mogu pomoći učenicima da uspešno učestvuju i uživaju u procesu:

- **Počnite jednostavno:** Započnite sa kraćim debatama na jasne i poznate teme, uz samo 1–2 govornika po strani. Kasnije možete prelaziti na duže formate kada učenici steknu više samopouzdanja.
- **Birajte povezane teme:** Teme koje se tiču života i mišljenja učenika izazvaće veću zainteresovanost i aktivnije učešće. Kada je moguće, uključite učenike u izbor tema glasanjem ili predlaganjem.
- **Uključite sve:** Nije neophodno da svi govore. Neki učenici mogu imati uloge u pripremi argumenata, istraživanju ili merenju vremena. Redovno rotirajte zadatke kako bi svi učenici isprobali različite uloge.
- **Fokusirajte se na ohrabrivanje:** Pohvalite trud i napredak, a ne samo krajnji rezultat. Izdvojite konkretne primere uspeha (npr. „odličan primer“ ili „jasna struktura“) pre nego što date konstruktivne sugestije.
- **Zajednički osvrt nakon svake debate:** Posvetite 5–10 minuta refleksiji o tome šta je dobro urađeno, šta je naučeno i šta bi grupa mogla poboljšati sledeći put. Pitanjima podstaknite učenike da podele svoje utiske.

Bilo da se radi o celohournoj debati ili desetominutnoj aktivnosti, ovi metodi pomažu učenicima da postanu promišljeniji, sigurniji i radoznaliji bez potrebe za prethodnim iskustvom ili posebnim materijalima. Počnite skromno, budite dosledni i posmatrajte kako vaša učionica postaje dinamičniji i inkluzivniji prostor za diskusiju.